

Kalaallit Nunaanni inatsisitigut innarlitsaalisaaneq

Maj 2024

**ADVOKAT
SAMFUNDET**

ADVOKATSAMFUNDET politikikkut arlaannaannulluunniit qilersorsimasuunani sulivoq, innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerat kiisalu inuiaqatigiit inatsisinik tunngaveqarlutik ingerlalluartut pillugit. Danmarkimi, Kalaallit Nunaanni Savalimmiunilu eqqartuussissuserinut tamanut nakkutilliisuuvugut taamaaliornitssigut qulakkearniarlugu eqqartuussissuserisut allanut qilersorsimanngitsuunissaat innarligassaangissuseqarnissaallu.

ADVOKATRÅDI tassaavoq Advokatsamfundip siulersuisui, eqqartuussisoqarfiit immikkoortuinit 15-iusunit tamaneersut.

Advokatrådip Kalaallit Nunaanni inatsisitigut innarlitsaalisaaneq pillugu suliniutaa aningaasaateqarfiup Dreyer Fondip tapiissuteqarneratigut ingerlanneqarpoq.

KALAALLIT NUNAANNI INATSISITIGUT INARLITSAALISAANEQ – Advokatrådi 2024-mi.

Download rapporten på [Advokatsamfundet.dk](https://advokatsamfundet.dk).

**ADVOKAT
SAMFUNDET**

Eqikkaaneq inassutillu

Advokatrådi kingullermik 2016-imi Kalaallit Nunaanni inatsisitigut innarlitsaalisaaneq pillugu nalunaarusiorpoq maannalu malinnaatitsilluni nalunaarusiornermi Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarnerup ineriartortinneqarnera sammineqassaaq. Tamatuma saniatigut Advokatrådip sammisassamisut toqqarpaa "*access to justice*", Kalaallit Nunaanni najugaqarfinni inukitsuni ajornakusoornerusarsinnaammat inatsisilerinerup iluani qaffasissumik eqqarsarluni sulinerup kiisalu qanilluni inooqatigiinnermi tunngavissaqarnerup naapertuuttumik oqimaaqatigiissaarniartarnera.

Suliamut attuumassuteqartunik arlalinnik ataatsimeeqateqartareernerit tunuliaqutaralugit Advokatrådimi paasineqarpoq suliani pinerluuteqartarnermut tunngasuni innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaaneranni malunaatilimmik pitsanngoriaateqartoqarsimasoq, tamannalu Advokatrådip naliliinera naapertorlugu pingaartumik pissuteqarpoq eqqartuussiveqarnermi sulianik aallussisut inatsisitigut piginnaangorsarnerulersimanerannik. Sulili pingaarutilitsigut aaqqissuusaanikkut Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarnermi unamminartoqarpoq. Taamaattumik inatsisitigut innarlitsaalisaaneremut tunngatillugu pingaaruteqarpoq sullissisut piginnaangorsarneqarneranni malunniulluurtumik tapersersuisoqarnissaa, sulianilu pinerluttulerineremut tunngasuni ilungersunarnerusuni piiminaatsunilu inatsisitigut piginnaangorsarneqarsimaneq pingaartinneqarluartariaqartoq.

Taamatuttaaq Advokatrådimi isumaavoq Kalaallit Nunaanni innuttaasut ataatsimut isigalugu ikiorserneqarsinnaanerat naammanngitsoq, tamatumunnga ilaatigut pissutaalluni eqqartuussissuserisumik ikiorteqarsinnaanermik aaqqissuussinerup amigaataanera kiisalu inatsisitigut siunnersorneqarnissamut killilimmik neqerooruteqarnera. Ajornartorsiut malunniunneruvoq najukkani inukinnerusuni, taakkunani illersuisutut eqqartuussuserisutullu ilinniarsimasunik ikiorneqarsinnaaneq unamminartorujussuummat.

Innuttaasut eqqartuussiveqarnermilu sullissisut suli killilerujussuarnik periarfissaqarput inatsisip atuuttup malitsigisaanik inatsisinut nalunaarusiortarneq naammattumik pineq ajormat aammalu eqqartuussivinni qarasaasiatigut nalunaarsuinernit katersat pigineqanngimmata. Innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerat suli unamminarnerulerpoq Kalaallit Nunaanni aaqqissuusaaneq kalaallisut danskisullu ingerlanneqartariaqartarmat, tassunga

ilanngullugit sumiorpaluutit assigiinngitsut aammalu oqalutsit nutserisullu amigaataanerujussui kiisalu inatsisitigut taaguutit kalaallisoortut amigaataaneri.

Nalunaarusiami massakkorpiaq innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerannut pitsanngorsaatisanik arlalinnik Advokatrådi inassuteqarpoq kiisalu suliani pinerluttulerinermut tunngassuni innuttaasut inatsisitigut innarlitsaaliorneqarneranni sukumiisumik pitsanngorsaatisanik inassuteqarluni, Advokatrådi naapertorlugu ukiuni tulliuuttuni 10-15-ini anguniartariaqartunik, Kalaallit Nunaanni inatsisilerituunik arlalinnik ilinniartitsineq ilutigalugu. Inassuteqaatit ataatsimut katillugit kinguliini allatorneqarput nalunaarusiamili immikkoortuni ataasiakkaani Advokatrådip naliliinerinut atassuteqartutut atuartariaqarlutik.

1. Suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerat assigisaalu.

Advokatrådip inassutigaa ukiuni tulliuuttuni 10-15-ini anguniarneqassasoq:

- Eqqartuussivinni sisamaasuni tamani eqqartuussisuunertut atorfik inuttalerneqassasoq eqqartuussisumik imaluunniit cand.jur.-imik eqqartuussisutut ilinniarsimasumik, taamaaliornikkut piginnaanngorsarsimasseq qaffassarniarlugu kiisalu najukkani eqqartuussivinni siunnersuisinnaaneq aqqutissiuunniallugu.
- Eqqartuussisut tamarmik eqqartuussisunngorniarlutik ilinniagaqalersussat inatsisilerinermi bacheloritut ilinniarsimasuussasut imaluunniit allatut inuiaqatigiilerinermi ilisimatusarnermik ilinniagaqassasut imaluunniit inatsisilerinermi bachelorinngorniaatigalutik saniatigut eqqartuussisutut ilinniagaqassasut imaluunniit naammassiniariarlutik nangissutigalugu ilinniagaqalissasut.
- Suliani pinerluttulerinermut tunngasuni tamani unnerluussisoq minnerpaamik inatsisilerinermi bacheloritut ilinniarsimasuussasoq imaluunniit politiussalluni immikkut ilinniagaqarsimasoq misilittagalillu, immikkut aqqissuussamik ilinniartitaasimasoq.
- Annertusiartuinnartumik suliani pinerluttulerinermut tunngasuni illersuisut tassaassasut eqqartuussuserisut.

2. Access to justice sumiiffinni inukitsuni

Advokatrådip inassutigaa piffissami qaninnerusumi eqqartuussiveqarnermut attuumassutillit eqqarsaatigalugit inatsitigut innarlitsaalisaaneq imatut nukittorsarneqassasoq:

Eqqartuussiviit

- Maanna eqqartuussisutut sulisut piffissami immikkut aqqissuussami neqeroorfigineqassasut inatsisilerinermi bacheloritut ilinniaqqinnissaminnik, Ilisimatusarfik suleqatigalugu.
- Eqqartuussiviit sisamaasut tamarmik eqqartuussisutut sulisui ilaneqassasut, suliassaqassutsimut maanna atuuttumut naleqquttumik taamaaliornikkullu eqqartuussisut ataavartumik nutarterlutillu ilisimasassanik pilersorsinnaalissammata ilinniaqqillutillu.
- Kalaallit Nunaanni eqqartuussisunut eqqartuussisunngorniartunullu atorfeqarnermi atugassarititaasut allannguuteqartinneqassasut, pisariaqarmat taamaaliornikkut Nunatsinni Eqqartuussivimmi kiisalu Nunatta Eqqartuussisuuneqarfiani atorfiit kajumigineqarnerulernissaat sivisunerusumillu atorfeqartitsinnaaneq.

Unnerluussisussaataasut

- Kalaallit Nunaata Politiivini unnerluussisussaataasut pingaarutilimmik amerlineqassasut, taamaaliornikkut eqqartuussivinni suliani ilungersunartuni pisariusunilu tamani, soorlu toqutsisoqarsimatillugu, pinngitsaaliisoqarsimatillugu imaluunniit peqqarniitsumik persuttaasoqarsimatillugu unnerluussisumik inatsilerinermi ilinniarsimasumik eqqartuussivimmi sulisoqartarniassammat.
- Politiitut atorfilinnik eqqartuussivimmi sulianik pinerluttulerinermut tunngasunik ingerlatsisartunik ilinniartitsineq sukumiinerulersinneqarlunilu ataavartumik malinnaatitsiviusassasoq kiisalu piginnaangorsalluni ineriartortitsisoqartassasoq.

Illersuisutut allagartallit

- Illersuisuunerup nakkutilliisussaataanikkut piginnaangorsarsimanera periarfissaalu annertusisinneqassasut, taamaaliornikkut illersuisutut allagartalinnik ataavartumik ilitersuisinnaaneq piviusumik atuutilersinneqarniassammat. Inassutigineqarpoq tassunga ilanngullugit eqqartuussummik nangitseqqusisoqartillugu illersuisutut allagartallit

Illersuisuunermik isumasiuisussaataalissasut kiisalu sullititik Nunatsinni Eqqartuussivimmuut maalaarsinnaanerannik ilitersuuttassagaat.

- Eqqartuussisarnermut inatsit sakkortunerulersittariaqartoq, taamaaliornikkut eqqartussiviit pisuni ilungersunartuni pisariusunilu, soorlu toqutsisoqarsimatillugu, peqqarniitsumik persuttaasoqarsimatillugu pinngitsaaliisoqarsimatillugulu eqqartuussissuserisumik illersuisussanngortitsisinnaalerniassammata, illersuisutut allagartalimmiit salliutinneqartussamik. Tamatuma saniatigut unnerluutigineqartup pasineqartullu suliani allani tamani nammineq toqqarsinnaasariaqarpaa eqqartuussissuserisumit imaluunniit illersuisutut allagartalimmit illersorneqarnissani.
- Illersuisuunerup aningaasaliissutitigut sinaakktissaqartitaanera pingaarutilimmik qaffaaffigisariaqarpoq, Kalaallit Nunaanni Illersuisuuneq nukissanik amerlanerusunik pissarsisinnaaqqullugu, tassunga ilanngullugit sulisutigut nukissanik, siunnersuinernut, ilinniaqqinnernut ingerlaqqiffiusumillu ilinniagaqarnernut kiisalu nakkutilliinernut atugassanik. Aammattaaq sinaakktissat iluarsivigineqartariaqarput illersuisutut allagartaqarlutik sulisut amerlassusaat tunngavigalugu.
- Kalaallit Nunaanni Illersuisuuneqarfik immikkut aningaasaliiffigisariaqartoq tunngaviummik ilinniartitsinermut immikkut atugassanik, ilinniartitaaneq tamakkiisumik sivikilliamilluunniit naammassineqarsinnaaqqullugu, inuiaqatigiinni pisariaqartitsineq naapertorlugu.

Illersuisut eqqartuussuserisullu ikiuisartut

- Kalaallit Nunaanni eqqartuussuserisunik ikiuisartunik pilersitsisoqassasoq.

3. Advokatrådip piffissaq sivikinnerusoq eqqarsaatigalugu access to justice-p najugaqarfinni inukinnerusuni imatut nukkittorsaaffigineqarnissaa inassutigaa:

Eqqartuussissuserisunit illersuisutullu allagartalinnit ikiorserneqarsinnaanissaq

- Suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni eqqartuussuserisunik illersuisutullu allagartalinnik illersuisoqarnissamut Nunatta Eqqartuussisuuneqarfiani akissarsisitsisarnermut najoqqutassiat allanngortinneqartariaqarput, piviusorsioortumik piffissamik atuisarnermut sivitsuuttoortumillu eqqartuussivimmiissinnaanerumut tulluarsarneqarlutik.

- Killisiuinerit videokkoortut akissaasersorneqarnermikkut Nunatta Eqqartuussisoqarfiani eqqartuussisoqartillugu akissarsisitsisarnerit malillugit akilersorneqartalissasut imaluunniit killisiuisarnernut tunngatillugu angalanersiutinik naleqquttunik allatut aaqqissuussisoqassasoq.

Najukkani allagartalinnik illersuisoqarsinnaaneq

- Eqqartuussivinni tamani najukkamiittunik illersuisutut allagartalinnik peqarnissaanut ikorfartuutaassaaq suliffigisani allani akissarsiaqarani sulinngiffeqarsinnaatitaanissaq, illersuisutut suliamik ingerlatsinissamut atatillugu.
- Eqqartuussivinni sisamaasuni tamani ulloq naallugu sulisussamik illersuisutut allagartalimmik atorfinitsitsisoqassasoq, taakkununga immikkut piumasqaataassalluni ilinniaqqinnissaq nakkutilliinerlu kiisalu isorliunerusuni suliassanik pinerluuteqarsimanermut tunngasunik ingerlatsisarnissamik pisussaaffeqartussamik kiisalu ”illersuisutut ikiuilluni” suliaqartartussamik.

Inatsisitigut siunnersorneqarsinnaaneq siunnersuinerlu

- Kalaallit Nunaanni inatsitigut siunnersuisarfeqarnermut nukissanik amerlanerujussarnik aalajangersimasumik aningaasaliissuteqarnikkut immikkoortitsisoqassasoq, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaata isorliunerusortaanni sulisitsisoqarnerlernissamut.

Najukkani politeeqarneq

- Kalaallit Nunaanni Politiit qitiusumik najukkanilu kommunefogedinik ilinniartitsillutillu siunnersuisarnerannut ungasinnerusoq isigalugu aningaasaliissuteqarnissaq qulakkeerneqassasoq.
- Kommunefogedit nal. Akunnermusiaat iluarsiiiffiqineqassasut, taamaaliornikkut akissarsiat tamarmiusut qanoq suliaqassutsimut naapertuunnerulersinneqassallutik.

Meeqqanik inuusuttunillu videokkut killisiuisarneq

- Videokkut killisiuinerit inatsisilerituutut ilinniarsimasumik unnerluussisumik, eqqartuussissuserisumillu pasineqartumut unnerluussamulluunniit sinniisuusumik najuuttoqarluni ingerlanneqartassasut.

4. Tigusanut pineqaatissinneqarsimasunullu tunngasut

Advokatrådeip inassutigaa piffissaq sivikinnerusoq eqqarsaatigalugu tigusanut pineqaatissinneqarsimasunullu atugassarititaasut imatut nukittorsarneqassasut:

- Misissorneqassasoq inuiaqatigiinni kiffartuussisussatut pineqaatissinneqarsinnaalernerunissamut inatsisitigut suliassatigullu periarfissat qanoq innersut.
- Aningaasanik immikkoortitsisoqassasoq Immikkoortortaq-Inussuk ingerlaannarsinnaaqullugu allillugulu, siunertaralugu inuit kinguaassiuutitigut atornerluisimasutut pinerluuteqarsimasut amerlanerusut sukkasuumik katsorsarneqarlutillu pillagaasarnissaat.

5. Inatsisinik paasissutissanillu atuisinnaassuseq

Advokatrådip inassutigaa piffissaq sivikinnerusoq eqqarsaatigalugu inatsisik paasissutissanillu atuisinnaassuseq imatut nukittorsarneqassasoq:

Inatsisilerineq eqqartuussivimmilu suleriaaseq

- Kalaallit Nunaanni inatsisiliornermi atuuttumi inatsisit nalunaarutaannik suliaqarneq suliassa qarfinnut tiguneqareersimasunut tiguneqareersimanngitsunullu tunngatillugu danskit inatsisiliuunneqartarnerasuulli salliutinneqartariaqartoq
- Eqqartuussutit qarasaasiatigut nalunaarsorneqarfiannik Kalaallit Nunaanni piaartumik aallartitsisoqassasoq, tassunga ilanngullugit Eqqartuussisoqarnermik Aqutsisoqarfiup Kalaallillu Nunaanni eqqartuussivinni nalunaarsukkanik pisariaqartinneqartunik pilersuinissaa, eqqartuussutunik attuumassuteqartunik toqqaallutillu tigooraasinnaaqullugit.

Nalunaarsuinerit kisitsisillu

- Inatsisinik atortitsinermut tunngatillugu suliffeqarfiit Kalaallit Nunaanniittut piaarnerpaamik it-kut ikorfartorneqarnissaat isumannaallisaavigineqartariaqarpoq, taamaaliornikkut nalunaarsuinerit katersat kisitsisitigullu takussutssiorluni tamanut saqqummiussisarneq ullumikkornit annertunerujussuarmik pisalerniassammat.

Taaguusersuutit oqalutseqarnerlu

- Ungasinnerusoq isigalugu inatsisilernermi kalaallisut taaguusersuinerup ineriartortinneqarnissaanut assigiissaarneqarnissaanullu aningaaasaliissuteqarnissaq qulakkeerneqartariaqarpoq, naak suliap ingerlannerani taamaaliornerup naammassinissaa naatsorsuutigineqanngikkaluartoq.
- Eqqartuussiveqarfimmi oqalutsit nutserisullu atorfeqarnerminni atugarisaannik misissuisoqartariaqarpoq, tassunga ilanngullugit oqalutsinut ilinniarluarsimasunut atugassarititaasut Ilisimatusarfimmi oqalutsit nutserisutullu bachelorinngorniartarnermut naapertuuttuunerisa misissuiffiginissaat.

Imarisai

1. Siulequt.....	13
2. Suliani pinerluuteqarnermut tunngasuni innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerat	15
2.1. Eqqartuussiviit	15
2.2. Unnerluussisussaataasut.....	24
2.3. Illersuisutut allagartallit	27
2.4. Illersuisut & eqqartuussissuserisut ikiuisartut	35
3. Access to justice najugaqarfinni inukitsuni.....	37
3.1. Eqqartuussissuserisunit illersuisunillu allagartalinnit ikiorserneqartarneq.	37
3.2. Najukkani allagartalinnit illersuisoqarsinnaaneq	41
3.3. Inatsisitigut siunnersorneqarsinnaaneq siunnersuinerlu	43
3.4. Najukkani politeeqarneq	45
3.5. Videokkut killisiuisarneq.....	47
4. Tigusanut pineqaatissinneqarsimasunullu tunngasut	50
5. Inatsisinik paasissutissanillu atuisinnaassuseq	52
5.1. Inatsisiliorneq eqqartuussivinnilu suleriaaseq	53
5.2. Nalunaarsuinerit kisitsisillu	55
5.3. Taaguusersuutit oqalutseqarnerlu.....	58
6. Attuumassuteqartut allattorsimaffiat.....	60

1. Siulequt

Innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalineqarnerat Advokatrådimit qulequttatut sammissallugu pingaartuuvoq, Danmarkimiinnaangitsoq, aammali Savalimmiuni Kalaallillu Nunaanni. Taamaattumik 2023-mi upernaakkut Advokatrådi suleqatigiissitamik pilersitsivoq aningaasaateqarfik Dreyers Fond tapiisoralugu ukioq ataaseq atorlugu pissutsinik immikkut ittunik Kalaallit Nunaanni innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerannut tunngasunik misissuisussamik.

Suleqatigiissitap suliaassaraa Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarfimmi ineriartorerup malinnaatitsilluni misissuiffiginissaa kiisalu misissuiffigissallugit Advokatrådip inatsisitigut innarlitsaalisaanerup pitsannguutissaatut 2016-imi inassutigisimasai. ¹ Tamatuma saniatigut misissuinissamut ilanngunneqarpoq "*access to justice*" Kalaallit Nunaanni najugaqarfimmi minnerusuni pissutsinik misissuinissaq, tamaani ajornakusoorsinnaammat inatsisilerinerup iluani qaffasissumik suleriaaseqarnerup najukkamilu pissutsit atuuttut oqimaaqatigiissinniarnissai.

Suleqatigiissitami ilaasortat ukuupput:

- Eqqartuussissuserisoq Allan Nejbjerg, Advokatrådimit ilaasorta (suleqatigiissatami siulittaasoq)
- Eqqartuussissuserisoq Martin Lavesen, Advokatrådimit siulittaasoq
- Eqqartuussissuserisoq Karen Wung-Sung, Advokatrådimit siusinnerusukkat ilaasortaasimasoq
- Eqqartuussissuserisoq Marie Louise Frederiksen, Nunatsinni Advokatit siulersuisuini siulittaasoq
- Advokatsamfundip allattaanera, Andrew Hjuler Crichton, Advokatsamfundillu allattoqarfiani ilaasortat allat.

Suleqatigiissitap misissuineru tunuliaqutaralugu Advokatrådi Kalaallit Nunaanni innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerisa pitsanngorsaatisaannik arlalinnik inassuteqarpoq.

Advokatrådip inassutinik suliaqarnermini immikkut isiginiarsimavai oqaatsitigut, kulturikkut sumiissutsikkullu sinaakutissarititaasut, Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarfimmut atuuttut. Advokatrådimit pissutsit atuuttut eqqumaffiqeqarput taamalu aamma Kalaallit Nunaanni eqqartuussisoqarnermi

¹ Advokatrådi: Kalaallit Nunaanni inatsisitigut innarlitsaalisaaneq, [Retssikkerhed i Grønland](#) (2016).

tunngaviusoq tassalu najukkani inukitsuni inatsisitigut qaffasissumik eqqarsarluni sulinerup qanillunilu inooqatigiinnermi tunngavissaqarnerup naapertuutsinniarnissai. Advokatrådimit aammattaaq isiginiarneqarsimavoq Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarnermi suliat nunat tamat akornanni inatsisitigut innarlitsaalisaanermi najoqqatassanut atuuttunut naleqqersuunneqarsinnaanissaat. Nalunaarusiamik suliaqarnermi Advokatrådimit naatsorsuutaavoq atuartussap Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarnermi tassanilu sinaakutissat atugassarititaasut pillugit ilisimasaqarnissaa.

Suleqatigiissitap nalunaarusiorneq tunuliaqutaralugu 2023-mi maajimiit 2024-mi martsimut oqartussaasunik, kattuffinnik inunnillu arlalippassuarnik ataatsimeeqateqartarsimavoq, nalunaarusiami kapitali 8-mi takussutissiarineqartumik. Ataatsimiinnerit taakku ilarpassui Nuummi Københavnilu ingerlanneqartarsimapput, suleqatigiissitamilli aamma tikeraarneqarput Ilulissat, Qaqortoq Tasiilarlu kiisalu nunaqarfiit ataasiakkaat, taakkunani paasilluarumallugit illoqarfiup pingaarnersaata avataani pissutsit unamminartut suut innuttaasunut atugassarititaanersut.

Advokatrådip ukioq manna kingusinnerusukkut nalunaarusiami inassutigineqartut Copenhagen Economics-imi ilanngussatut saqqummersinniarpai, aningaasaateqarfik Dreyer Fond tapiisoralugu. Siunertaavoq Advokatrådip inassutigisaasa qanoq aningaasartuuteqarnissamik malitseqarnissaanik takussutissiinissaq. Advokatrådip ukiumoortumik nalunaarusiami inassutigineqartut malinnaatitsilluni suliarisartussaavai, ukiuni tulliuttuni pingasuni suliniutip naammassinissaata tungaanut.

2. Suliani pinerluuteqarnermut tunngasuni assigisaanilu innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerat.

Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarfiup immikkut ilisarnaatigaa ileqquusut tunngavigalugit suliamut immikkut ilinniagaqarsimanngitsunik sulisoqarluni ingerlatsinini, eqqartuussisut, illersuisut unnerluussisullu inatsisilerituutut ilinniagarsimanngitsut sulisoralugit. Tamatumunnga tunuliaqutaasut ilagaat *qanilluni inooqatigiinnermi tunngavissamik* taaneqartartoq tassalu pingaartinneqartartorujussuaq eqqartuussutiniq aalajangersaasussat najukkami pissutsinik inuiaqatigiinnilu kalaallini pissutsinik nalinginnaasunik ilisimasaqarnissaat, tassunga ilanngullugit kalallisut oqaatsit kalaallilu kulturiat.²

Suli aallaaviuvoq eqqartuussiveqarfimmi sulisut inatsisilerituutut ilinniarsimasuunnginnerat. Ukiunili kingullerni Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarfimmi sulisut sulianut inatsisilerinermut tunngasunut ilisimasaqarnerulersimapput, eqqartuussisut illersuisutullu ilinniarsimallutik sulisut immikkut ittumik ilinniartitaasimammata. Taamatut pisoqarnera Advokatrådip isumaa malillugu eqqartuussivinni sullissinerup pitsaassusaannik pitsanngoriartitsivoq illersuisoqarnermilu suliamut ilisimasaqassuseq pitsanngoriangaatsiarluni.

Sulili pingaarutilitsigut Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarfimmi aaqqissuussaannikkut unamminartoqarpoq, innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanissaat qaffassarniarlugu aaqqinniagassanik, Danmarkimi nunanilu avannarlerni eqqartuussiveqarfiit allat maligassatut isigalugit akuersaarneqarsinnaasunik. Advokatrådi kapitalimi inassutissanik inatsisitigut innarlitsaalisaaneremut tunngasunik pitsanngorsaanissamullu pisariaqartunik inassutissanik saqqummiussissaaq, inuiaqatigiinni kalaallini eqqartuussiveqarnermilu immikkut ilisarnaataasut isiginiarlugit aammalu inatsisilerituutut qaffasissumik sulisinnaassuseqarnissamik pisariaqartitsiartuinnarneq eqqarsaatigalugu.

2.1. Eqqartuussiviit

Kalaallit Nunaanni eqqartuussiviit aaqqissuussaapput eqqartuussivinnut sisamanut kiisalu Nunatsinni Eqqartuussivik siulliulluni oqartussaataalluni Nunattalu

² Qanilluni inooqatigiinnermi tunngavissaqarnermik najoqqutaqarnermi issuarneqarpoq Naalakkersuisut inatsisinik atortitsinermut tunngasunik takorluugaasa salliutitaasalu allassimaneri (2022).

Eqqartuussisuuneqarfia tulliuulluni oqartussaataalluni. Eqqartuussivinni sisamaasuni suliassiissutit allat tamaasa sularisarpaat, inooqatigiinnermili suliassat nalinginnaasut pinnagit aammalu suliat inatsisilerinermi pisariunerusut aamma/imaluunniit tunngaviusumik aalajangersaaffigisassat Nunatsinni Eqqartuussivimmit sularineqartarput.³

Tulliuttuni eqqartuussivinnut tunngasut immikkoortoq 2.1.1-mi eqqartorneqassapput aamma Nunatsinni Eqqartuussivimmut tunngasut kiisalu Nunatta Eqqartuussisuuneqarfianut tunngasut immikkoortoq 2.1.2-mi. Advokatrådip naliliinera piffissaq sivikinnerusooq sivisunerusorlu isigalugit eqqartuussiveqarnermi siunissami pitsannorsaatissanut tunngasut sammineqarput immikkoortoq 2.1.3-mi.

2.1.1. Eqqartuussiviit

Aallarniummi eqqaaneqareersutut Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarfiup immikkut ilisarnaatigaa eqqartuussivinni eqqartuussisut aallaaviatigut inatsisilerituutut ilinniarsimasuunnginneri. Advokatrådip 2016-imi nalunaarusiami oqaluuserisassanngortippaa eqqartuussivinni suliat pitsaassusiat sullissinermilu piffissamik atuisarnerit suliamik ilisimasallit arlaqartut naapertorlugit ataatsimut isigalugu naammaginarpuunngitsoq. Tamatumunnga pissutaasutut Advokatrådimit ilaatigut tuparuarneqarpoq eqqartuussisutut sulisinnaasunik piukkunartunillu pissarsiniarnerup uninngatitsiinnarsinnaanerullu ajornakusoorneri aamma avatangiisini suliamik pingaartitsinerup amigaataanera, ulapinneq sulisussaaleqinerlu pissutaallutik.⁴

Eqqartuussiveqarfimmi attuumassutilinnik ataatsimeeqateqarsimanerit tunuliaqutaralugit Advokatrådi isumaqarpoq 2016-ip kingorna eqqartuussivinni sullissineq pingaarutilimmik pitsanngoriaateqarsimasooq. Tamatumunnga pissutaasooq immikkuullarissooq tassaavoq eqqartuussisut arlalissuit Nunatsinni Eqqartuussiviup aaqqissuussaamik eqqartuussisutut ilinniagaqarnerminnik naammassinnissimanerat, ukiut marluk qaammatillu pingasut atorlugit maleruagassanik eqqartuusseriaatsimik, eqqartuussisutissanik piareersartarnermik

³ Takuuk www.domstol.dk/groenland/. Suliat inuinnarnut tunngasut 2014-imi eqqartuussivinniit Nunatsinni Eqqartuussivimmut isumagisassanngortinneqarput, suliassarpasuit kinguaattoorutaasimasut suliniutigineqarnerannut atatillugu tassaniiginnarlutillu taamatut aaqqissuussineq 2016-imi nalunaarusiornermut atatillugu Advokatrådimit inassutigineqareersorlu.

⁴ Advokatrådi:Kalaallit Nunaanni inatsisitigut innarlitsaalisaaneq [Retssikkerhed i Grønland](#) (2016), q. 6.

ingerlatsisarnermillu, innuttaasunik illuatungeriinnillu siunnersuisarnermik assigisaannillu ilinniartutik.⁵ Eqqartuussisunngorniat pingaartumik sammivaat suliat pinerluuteqartarnermut tunngasut, taakkua eqqartuussivinni suliaassani nalinginnaanerusarmata.⁶ Piumasaqaataavoq eqqartuussisut nutaat ilinniakkaminnik naammassinnissimanissaat, taamatulli ilinniagaqarneq ilisimatusarfimmi inatsisilerituutut ilinniagaqarsimasunut naleqqiullugu taamaallaat ukiumik ataatsimik sivisussuseqartarpoq.⁷

Attuumassuteqartut naapertorlugit suliatigut pitsanngoriarnerup kingunerisimavaa eqqartuussivinni aalajangersarneqartartuni amigaatit unamminartuusartut 2016-imi nalunaarusiami allaaserineqartut atuukkunnarsimasut. Aamma eqqartuussisut akornanni avatangiisit suliamut tunngasut nukittorsarneqarsimasutut ipput, ilaatigullu tamanna malunniuttarpoq peqatigiilluni ataatsimeeqatigiittarnerni aalajangersimasuni Nunatsinni Eqqartuussivimmi ingerlanneqartartuni eqqartuussisunullu 12-nut atorfinnik pigisani eqqartuussivinnut sisamanut agguanneqartartuni siornatigumut naleqqiullugu atorfiit tamakkingajavillutik inuttaqarmata.⁸

Advokatrådip attuumassutilinnik ataatsimeeqateqarnerini arlalinnit tikkuarneqarpoq eqqartuussisut piukkunnarsarsimasut suliaat pinerluttulerinermut tunngasut pisariuallaartuunngitsut suliaassani katersuuttuni amerlanerpaasut imaluunniit suliaassanik apeqqutinillu qaqutigoortunerusunik ingerlatsisalernissaminut. Ilutigisaanik attuumassuteqartut naapertorlugit eqqartuussivinni ulapinneq annertuumik unamminartorsiortitsivoq atorfiillu pigineqartut naammanngitsutut isigineqartutik.⁹ Eqqartuussivimmi sullissinermi piffissamik qanoq atutigisarneq kisitsisinngorlugu takussutissiorneqarneq ajornat, ajornartorsiutip qanoq sukumiitiginera paasisaqarfigissallugu ajornakusoorpoq.¹⁰ Sullissinermi agguaqatigiissillugu piffissamik atuisarnermik naatsorsuisimaneq 2022-meersoq, Folketingip Kalaallit Nunaat pillugu Ataatsimiititaliaanut

⁵ Takuuk Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviit: Eqqartuussisunik ilinniartitsinermut najoqqutassiaq [Studieordning for kredsdommeruddannelsen](#), 25. marts 2019-imeersoq.

⁶ Takuuk Danmarkimi Eqqartuussiviit: [Retssikkerheden ved Grønlands Domstole](#) (kronik), 26. maj 2021-imeersoq.

⁷ Danmarkimi Eqqartuussiviit: www.domstol.dk/groenland/om-domstolene-i-groenland/uddannelse/.

⁸ Takuuk Altingimi allaaserisaqt: [Grønland får to nye kredsdommere](#), 19. juli 2022-meersoq. Nalinginnaavoq eqqartuussisutut ilinniakkaminnik naammassisut marluk atorfinitsinneqartarneri. eqqartuussisutut atorfiit 12-it saniatigut.

⁹ Takuuk Eqqartuussisut Peqatigiiffiata unamminartut pillugit Sermitsiamut oqaaseqaataa: [Penge til domstolene: Flere fældede tårer, da de hørte nyheden](#), 24. november 2023-meersoq.

¹⁰ Immikkoortoq 5.2.-mi eqqartorneqarnera takuuk.

paasisutissiissutaasimasoq, Eqqartuussiveqarnermut Aqutsisoqarfik naapertorlugu kisitsisitigut qularnartulerujussuuvoq.¹¹

Piffissat sullissinermit atukkat qularnanngitsumik sivisuut innuttaasunut kingunerisartagaasa saniatigut, suliat pinerluttulerinermit tunngasut naammassineqarnissaat utaqqiluusaarneqartartoq eqqartuussivinnut piunasaqaataasut aamma kingunerisarpaat, eqqartuussisut Advokatrådip isumaa naapertorlugu ilinniaqqinnissaminnut piginnaangorsaqqinnissaminnullu nukissaalatsitsisarnerat taamallu aamma inatsisit nutaat malinnaaffiginiarnissaannut, aamma suleriaatsinut assigisaanullu. Tamanna eqqartuussiveqarnermi inatsisilerituutut ilinniarsimanngitsunik eqqartuussusilimmi, suliallu pillugit eqqartueqatissaalatsiffiusumi, piginnaangorsarfiunngitsumi assigisaanilu immikkut ajornartorsiortitsivoq, innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerannut kingunerlussinnaasumik.

Nunatta Eqqartuussisuuneqarfia aamma Nunatsinni Eqqartuussivik siusinnerusukkut oqaaseqaateqarnikuupput eqqartuussisutut ilinniarneq ilisimatusarfimmik inatsisilerinermik ilasaq inatsisilerinermit eqqartuussisunut misilittagakinnerusunut tunngavissisinnaasooq sukumiinerusumik patajaannerusumillu. Taamaaliornikkut inatsisilerinermi siunnersorneqarnissamik eqqartuussisut pisariaqartitsinerannik annikinnerulersitsillunilu Nunatsinni Eqqartuussivimmi nukissanik atuinikinnerulernermik kinguneqassaaq. Eqqartuussisut arlallit Advokatrådimit oqaloqatigineqartut oqarput taamatut isummersimaneq paasisinnaagitsik kajumigigitsillu inatsisilerinermi ilinniaqqinnissartik ilutigaluguli uparuarlugu tamanna piviusorsiortuunngitsoq, eqqartuussivimmi atorfiit maanna pigineqartut tunngavigissagaanni.¹²

Danskit naalakkersuisuisa Folketingillu novembarimi 2023-mi isumaqatigiissutigat katillugit 58,8 mio. kr.-nik aningaasaliissuteqartoqarnissaa, piffissami 2024-2027-mut atorineqartussat, Kalaallit Nunaanni Savalimmiunilu eqqartuussiveqarnerup nukittorsarneqarnissaannut atatillugu. Ukiunut arlalinnut isumaqatigiissummi ilaatigut pilersaarutaavoq eqqartuussisunik allanik marlunnik eqqartuussivimmi allatsinik marlunnik ilinniartitsillunilu atorfinitsitsinissaq,

¹¹ Inatsisunik Atortitsinermit ministereqarfiup apeqqummut akissutaanut naqqiut nr.1, GRU Alm. del, 25. januar 2024-meersoq.

¹² Inatsisunik atortitsinermit ministereqarfiup apeqqummut akissutaa nr. 6 Inatsisissatut siunnersuut pill. L 126 Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsisip, Kalaallit Nunaanni Pinerluttulerinermit inatsisip inatsisillu allat assigiinngitsut allanngortinneqarneri, 5. april 2022-mi.

eqqartuussivinni pisariaqartitsinerpaajusuni sulisussanik. Isumaqatigiissumittaaq anguniarneqarpoq Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni sulisut ilinniaqqinissaat ingerlaqqiffiusumillu ilinniagaqarnissaat.¹³

Atorfiit amerlisinnerisigut qularnanngitsumik eqqartuussivinni maanna nukissatigut unamminartorsiorneq ikiorsiiffigineqassaaq. Eqqartuussisulli ilinniaqqitinneqarnissaannut piginnaangorsarneqarnissaannullu Advokatrådip isumaa naapertorlugu atorfiit pigineqartut naammaqqajangillat, eqqartuussiveqarneq pisariaqartumik inatsisitigut innarlitsaalisaanermut maleruagassanik malinnaasinnaassuseqassappat, Kalaallit Nunaanni innuttaasut naatsorsuutigisinnaasaattut.

2.1.2. Nunatsinni Eqqartuussivik & Nunatta Eqqartuussisuuneqarfia

Eqqartuussivinni pissutsit akerlianik Nunatsinni Eqqartuussivimmi aamma Nunatta Eqqartuussisuuneqarfiani eqqartuussisut eqqartuussisunngorniartullu inatsisilerituutut kandidatinningsimasussaapput.

2019-imi Nunatsinni Eqqartuussivimmi atorfiit pigineqartut amerlassusii allanngortinneqarput ataatsimiit marlunnut, tamanna ilaatigut Advokatrådip 2016-imi nalunaarusiamini inassutigisaatut. Eqqartuussisutut atorfiup aapperneratigut pisinnaangortussaavoq Nunatsinni Eqqartuussivimmit eqqartuussivinnillu sivikinnerusumik sullissisalernissaq kiisalu eqqartuussisunik eqqartuussisunngorniartunillu piginnaangorsaanissaq.¹⁴ Nunatsinnili Eqqartuussivik eqqartuussisumik immikkut atorfinitsitsiniarpoq aammali tassunga unamminartuuvoq eqqartuussivimmi eqqartuussisunngorniartussat tallimat atorfiisa inuttalerniarnerini.

Nunatsinni Eqqartuussivimmi qularnanngitsumik allaffissornermi suliassarpassuaqarnera ilungersortitsivoq atorfiillu inuttaleruminaannerisa ilimanarsisippaat tamanna sullissinermut annertuumik akornutaassasoq, attuumassutillit arlallit naapertorlugit piffissap ilaani sullissineq sivisuumik ingerlasarmat. Pissutsit tamakku atuunnerat aamma eqqartuussivinnut kingornerlussimassaaq, suliassat Nunatsinni Eqqartuussivimmut ingerlaqqittussat

¹³ Inatsisinik Atortitsinermut ministeria: Eqqartuussiviit aningaasalersorneqarnerat pillugu isumaqatigiissut 2024-2027, [Bilag 2 – Initiativer vedrørende Nordatlanten](#), 22. november 2023-meersoq.

¹⁴ Takuuk FIU Alm. del – Bilag 132: En yderligere fast dommer ved Retten i Grønland, 7. april 2021-meersoq.

eqqarsaatigalugit, suliassap inatsisilerineq immikkut pisariaqartikkaangagu imaluunniit apeqqutit pisariusut pineqartillugit taamatut pisoqartarmat.¹⁵

Advokatrådip isumaa malillugu unamminartut annersaraat Nunatsinni Eqqartuussiviup eqqartuussisunik ilinniartitsinermi ingerlaqqiffiusumillu ilinniartitsinermi pingaarutilimmik piffissartornartumillu inissisimanera aammalu suliat pillugit eqqartuussisunik oqaloqatigiittarnermut siunnersuisarnermullu ataavartumut akisussaassutut inissisimanini. Sulisussanik amigaateqartuarneq pinngitsoorani eqqartuussisut siunnersorneqartarnerannut taamalu eqqartuussivinni sullissinerup pitsaassusaanut malunniutinngitsoorsinnaanngilaq, suliassat siullermeerneqartarfianni inatsisitigut innarlitsaalineqarnerup illersorsinnaasumik ingerlanissaanut. Nunatsinni Eqqartuussivimmi inuttassaqarniarneq maannakkutut itsillugu eqqartuussisut siunnersorneqarsinnaanerata suliallu pillugit oqaloqatigineqarsinnaanerata Advokatrådip isumaa naapertorlugu naammangilaq. Advokatrådip isornartoqartittorujussuuvaa Nunatsinni Eqqartuussivimmi sulisussaqaarniarnikkut unamminartorsiornerup naammassillugu aaqiiffigineqarsimannginnera.

Nunatsinni Eqqartuussivimmi eqqartuussisunit misilittagalinnit peqqissaarussamik akornusersuutaanngitsumillu siunnersorneqarsinnaaneq Advokatrådip isumaa naapertorlugu tunngavissaavoq pingaarutilik, eqqartuussisunik inatsisilerituutut kandidatinngorsimannngitsunik suliani pinerluuteqarnermut tunngasuni ingerlatsinermi Nunatsinni Eqqartuussivimmi ukiut arlerlugit akissarsiatigut atuinikinneruneq atuussimavoq atorfiit inuttassaqartinneqannginnerat pissutigalugu,¹⁶ taamaammallu persaaqusersuutaasoq anigorneqarnavianngilaq eqqartuussivimmi atorfiit amerlisinnerisigut. Piffissami sivirusi Nunatsinni Eqqartuussivimmi eqqartuussisunik eqqartuussisunngorniartunillu atorfinni aalajangersimasuni atorfinittussanik pissarsinissaq unamminarsimammat Advokatrådi isumaqarpoq misissueqqissaarnissaq pisariaqartoq, atorfinitsitsisarnermut tunngasut eqqarsaatigalugit, tassunga ilanngullugit eqqartuussisunut eqqartuussisunngorniartunullu aningaasatigut sinaakkutissat qanoq allanngortinneqarsinnaanersut atorfiit kajuminnarnerusunngortinniarlugit. Advokatrådi Copenhagen Economics suleqatigalugu ukioq manna kingusinnerusukkut naatsorsuusorniarpoq Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni aningaasartuutit qanoq iligaanni akissarsiat qaffanneqarsinnaanersut pillugit.

¹⁵ Kalaallit Nunaanni Eqqartuussisarnermut inatsit, § 56.

¹⁶ Takuuk Inats. Atortitsinermut ministerip apeqqummut akissutaa nr. 101, GRU Alm. del, 4. oktober 2021-meersoq.

Nunatta Eqqartuussisuuneqarfiani sulisut arfineq-marluupput tassunga ilanngullugu eqqartuussisuuneq tullersortaasorlu, aamma inatsisilerituutut ilinniarsimasoq. Nunatsinni Eqqartuussivimmi Nunattalu Eqqartuussisuuneqarfiani danskit illoqarfanni nunalu tamakkerlugu eqqartuussisoqarfanni ikiortinik sulisoqartarpoq, amerlanertigut piffissami sivikinnerusumi, tassalu qaammatalunnguanik sivisussusilinnik. Nunatta Eqqartuussisuuneqarfiani ataasiinnarmik eqqartuussisoqarnerata atorfilimmik pisariaqartitsineq aammalu assersuutigalugu inuttassaqaqqikkallarnermi, peqaqqinnermi, eqqartuussutit maalaarutigineqartut suliaqqitassanngortinneqartullu amerlassusaasa kiisalu Nunatsinni Eqqartuussisuuneqarfiup Nuup avataani suliassanik ingerlatsiniarlutik angalanerni taamatulli inummut ataatsimut pituttorsimanermik pilersitsineq ajormata aammalu eqqoruminassuseq atuutilersittarlugu, eqqartuussisut angalasut taamatulli aalajaassusermik atassusiliinermik, eqqartuussisut aalajangersimasut Kalaallillu Nunaanni inatsisinik suleriaatsinillu kiisalu najukkamik pissutsinik ilisimannittut eqqarsaatigalugit. Advokatrådi naapertorlugu pingaartorujussuuvoq Nunatta Eqqartuussisuuneqarfiani eqqartuussisuunermut tullersortit atorfimmik pilersitsinissaq, soorlu ukiuni amerlasuuni 2024-2027-mut isumaqatigiissutip eqqartuussiviit aningaasalersorneqarneranut tunngasup tamanna innersuussutigaa.¹⁷ Advokatrådip isumaqatigiissutip atuutilersinneqarnissaa malittarissavaa.

2.1.3. Advokatrådip eqqartuussiviit pillugit naliliineri inassuteqaataalu

Kalaallit Nunaanni innuttaasut naatsorsuutigisinnaasariaqarpaat inatsisitigut innarlitsaalisaanermik pitsaassusiata nunani allani inatsisitigut innarlitsaalisaanermi najoqqutassatuulli qaffasissuseqarnissaa, eqqartuussut Nuup eqqartuussiviani suliarineqaraluarpat imaluunniit Kalaallit Nunaanni eqqartuussiviit minnerusut arlaanni. Tamanna suliassap eqqartuussisuanut ingerlatsivimmullu eqqartuussisup suliaanik ikorfartuisussamut inatsisilerinermi pikkorissuseqarluarnissamik piumasaaqarpoq. Taamaattumik Advokatrådi isumaqarpoq pingaartuuvoq eqqartuussiveqarnermi sulisut inatsisitigut paasisimasaqarlualernissamik siunnerfeqarnerat ingerlaannassasoq kiisalu eqqartuussisunut atugassarititaasut malunnaatilimmik pitsannguuteqartinneqassasut.

¹⁷ Inatsisinik Atortitsinermut ministereqarfik: 2024-2027-mut eqqartuussivinnut aningaasaliissutit pillugit isumaqatigiissut, [Bilag 2 – Initiativer vedrørende Nordatlanten](#).

Ilutigisaanik inuiaqatigiinni kalaallini atugassarititaasut unamminartullu arlallit ineriartornerup silatusaartumik ingerlasup qanoq sukkatiginissaanik killiliipput. Tamakkua ilagaat aatsaat 2018-imi Kalaallit Nunaanni inatsisilerinermik bachelorinnngorniarsinnaalerneq Ilisimatusarfimmi ingerlanneqarluni aallartimmat. Manna tikillugu ilinniartut 25-t missaanniittut taamaallaat bacheloritut naammassisimapput Ilisimatusarfimmilu aatsaat september 2024-mi inatsisilerinermi kandidatinnngorniartoqarsinnaalersussaavoq. Kalaallisut tunuliaqutaqarlutik imaluunniit kalaallisut oqalussinnaallutik inatsisilerituutut ilinniagaqartut ikittuinnaasut saniatigut eqqartuussivinni allanilu inuiaqatigiit akornanni oqalutsit nutserisullu amigaataasorujussuupput aammalu sumiiffiit imminnut ungasipput assigiinngissutsinni oqaatsini kulturimilu aamma atuullutik. Tamanna pingaartumik atuuppoq pinerluttulerinermi, pinerluttulerinermut inatsisip tarrarsorfigalugu pinerluttuliortarneq pillaasarnerlu pillugit isiginnittaaseq, isumaqartoq kalaallit ileqquinut kulturiannullu ilaaginnartut.

Taamaattumik innuttaasunut arlalinnut iluaqutaavoq Kalaallit Nunaanni suliat pinerlussimanermut tunngasut eqqartuussisunit inatsisilerinermik ilinniagaqarsimangitsunit ingerlanneqartarneri imaluunniit inatsisilerituunit eqqartuussisussatut tunngaviusumik ilinniagaqarsimasunit ingerlanneqaratik. Eqqartuussisutut ilinniartitaaneq sulianik ingerlatsinissamut peqqissaartumillu sullissinissamut ilinniarneruvoq, eqqartuussisutut sulinissamut tulluarsagaq. Pingaarutilitsigut immikkooruteqarpoq soorlu assersuutigalugu danskit illoqarfiisa arlaanni eqqartuussisutut sulinermut sanilliullugu. Tamatuma saniatigut eqqartuussisut sumiiffinni pissutsinik ilisimasaqartuupput taamalu aamma pissutsinik kalaallinut tunngasunik kiisalu illuatungeriit oqaatsitigut kulturikkullu tunuliaqutaannik, suliassa qarfik piffissaq sivikinnerusoq eqqarsaatigalugu taamaallaat eqqartuussisutut eqqartuussisussatullu soraarummeersimasunit ingerlanneqalissagaluarpatt attakkuminaallisussanik.

Eqqartuussisut eqqartuussisunngorniartullu imaluunniit eqqartuussisut eqqartuussivimmi sulisussat inatsisilerinermi kandidanngorsimanissaannik piunasaqaateqartoqalissagaluarpatt tamatuma akigissavaa arlalinnik oqaaseqartuuneq, najugarisamik ilisimasaqassuseq taavalu *"access to justice"* pingaartumik innuttaasut isorliunerusuniittut eqqarsaatigalugit taakkuami aamma inatsisitigut innarlitsaalisaanermut tunngatillugu pingaaruteqarluinnarmata. Taamaattumik pingaartuuvoq illuatungaani qanilluni inooqatigiinnermi tunngavissap illuatungaani inatsisilernermi ilinniarsimasut pitsaasumik oqimaaqatigiissinniarnissaat.

Advokatrådimi isumaqarpugut eqqartuussiviit sukumiisumik piorsarneqarnissaat sammineqartariaqartoq nukissanik amerlanerusunik pilersuinikkut, eqqartuussisut ilisimasatigut ilinniakkatigullu qaffassarneqarnerisigut kiisalu Nunatsinni Eqqartuussivimmi eqqartuussisutut eqqartuussisunngorniartullu ilinniartuorsimasunit siunnersuisartoqarnikkut.

Advokatrådip inassutigaa

- eqqartuussisutut maanna atuuttut piffissamut aalajangersimasumut aqqissuussamik inatsisilerinermi bachelorinnngorniarnissamik neqeroorfigineqassasut, ilinniaqqillutik, Ilisimatusarfik suleqatigalugu.
- Eqqartuussivinni sisamaasuni tamani eqqartuussisutut atorfiit amerlisinneqassasut, pisariaqartitsineq naapertorlugu suliassarpasuit sularineqarsinnaanngooqqullugit kiisalu eqqartuussisut piffissaqalersinnaaqqullugit ataavartumik nutarternissaminnut ilisimasanillu agguaasseqatigiittarnissamut aammalu ilinniaqqinnissamut.
- Kalaallit Nunaanni eqqartuussisunut eqqartuussisunngorniartunullu atorfinitsitaanermi atugassarititaasut allannguuteqartinneqassasut, taamaaliornikkut Nunatsinni Eqqartuussivimmi Nunattalu Eqqartuussisuuneqarfiani atorfinnittussat pisariaqartinneqartut pigineqalersinnaaqqullugit atorfiminniiginnarsinnaaqqullugillu.

Qanilluni inooqatigiinnermi tunngavissaqarnerup inatsisilerituutullu suliamut tunniusimanerup akornanni pissutsit allanngoriartortussaapput bachelorinnngortartut amerliartornerat ilutigalugu ungasinngitsumilu Ilisimatusarfimmit inatsisilerinermi kandidatinnngortoqartalerpat. Eqqartuussiveqarnerup iluani sulialinnut piumasaatit ineriartorneq ilutigalugu qaffakkiartuaartussaapput, naatsorsuutigisariaqarporli tamatuma arriitsumik ingerlanissaa. Ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu anguniagaq tassaasariaqarpoq eqqartuussivinni eqqartuussisut eqqartuussisunngorniartullu tassaassasut najukkami pissutsinik ilisimasallit pissutsinillu kalaallini atuuttunik nalinginnaasunik kiisalu kalaallisut oqaatsinik kulturimillu taamalu ineriartorneq kigaatsumik allanngoriartorumaartoq.

Advokatrådip inassutigaa ukiuni aggersuni 20-15-ini anguniarneqassasut

- Eqqartuussivinni sisamaasuni tamani eqqartuussisuusut pisortaattut atorfik inuttalerneqassasoq eqqartuussisumik imaluunniit cand.jur.-imik eqqartuussisutut ilinniarsimasumik, taamaaliornikkut piginnaangorsarsimassuseq qaffassarniarlugu kiisalu najukkani eqqartuussivinni siunnersuisinnaaneq aqqutissiuunniarlugu.
- Eqqartuussisut tamarmik eqqartuussisunngorniartut ilinniagaqalersussat inatsisilerinermi bacheloritut ilinniarsimasuussasut imaluunniit allatut inuiaqatigiilerinermi ilisimatusarnermik ilinniagaqassasut imaluunniit inatsisilerinermi bachelorinngorniaatigalutik saniatigut eqqartuussisutut ilinniagaqassasut imaluunniit naammassiniariartut nangissutigalugu ilinniagaqalissasut.

2.2. Unnerluussisussaataasut

Najukkani politiitut atorfillit suli taakkuusarput suliani pinerluttulerinermut tunngasuni eqqartuussisoqassatillugu unnerluussisuusartut, Nuummi Kalaallit Nunaanni Politiit unnerluussisussaataasunit inatsisilerituujusunit ikiorneqarlutik siunnersorneqarlutillu. Politiitut atorfillit suliassat sugaluartulluunniit ingerlassinnaavaat, tassunga ilanngullugit toqutsinerit, kinguaassiuutitigut pinerluuteqarsimanerit allallu pinerluttulerinermut inatsimmik unioqqutitsinerit ilungersunartut tamakkuli aamma ilaatigut inatsisilerituunit ingerlanneqartarput. Nunatsinni Eqqartuussivik aamma Nunatta Eqqartuussisuuneqarfia suliassani tamatigut inatsisilerituutut ilinniarsimasumik unnerluussisoqartarpoq.¹⁸

2016-imi Advokatrådimit oqaluserisassanngortinneqarpoq sulianik ingerlatsinermi illersuisup unnerluussisullu naligiissitaannginnerat (inuttut pisisinnaatitaaffinni piumasaqaataammat *"equality of arms"*) pissutaasorlu tassaavoq allagartalinnik illersuisoqarnermi sinaakkutissat pitsaannginneri. Naak illersuisunut allagartalinnut sinaakkutissat suli ilungersunartunik

¹⁸ Takuuk: www.politi.gl/organisationen.

amigaateqaraluartut,¹⁹ eqqartuussivimmi attuumassuteqartut oqarnerat naapertorlugu ullumikkut unamminartuusoq tassaavoq najukkani politiit unnerluussisutut sassartartut piginnaasamikkut inorsartarnerat, illersuisut allagartallit piginnaasaannut sanilliullutik.

Siusinnerusukkut sammineqareersutut eqqartuussisut illersuisutullu allagartallit ullumikkut immikkut piginnaanngorsarneqarlutik ilinniaritaasarput. Akerlianik aallaaviatigut politiit unnerluussisutut sassartinneqartartut politiit ilinniarnermi taamaallaat sapaatip akunneranik sivisussusilimmik unnerluussisusup suliasaanik ilinniartinneqarnikuupput. Politiit ilaat eqqartuusseqataasartut sulinerminni misilittagaqarlualersimagaluartut politiit unnerluussisussaataasartut agguaqatigiissikkaanni attuumassutillit oqarnerat naapertorlugu suliamik ingerlatsinissamut killilimmik misilittagaqartuupput piginnaanngorsarsimanerallu illersuisutut ilinniarsimasunut naleqqiullugu appasinnerulluni. Ilutigisaanik unnerluussisutut suliaq politiit suliani nalinginnaasuunngilaq Advokatrådilu isumaqarpoq pissutsit taamaammata politiit unnerluussisussatut piginnaanngorsarusussinnaanerat pissutissaqartumik killeqarsinnaasoq.

Unnerluussisutut atuuffik pingaarutilerujussuuvoq suliat pinerluuteqarsimanermut tunngasut eqqortumik ingerlanneqartariaqarmata. Unnerluussisut inatsisilerinermi qaffasissumik piginnaasaqartariaqarput, suliat ilungersunarlutillu piuminaatsut tamanna pisariaqartimassuk, eqqartuussinermi apeqqutit pingaartut imaluunniit uppernarsaatinut tunngasut pingaaruteqarlunnarnerat qanoq kinguneqarsinnaaneri paasisimasariaqarmata. Politiit atorfillit ullumikkut suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni ilungersunartuni piuminaatsunilu ingerlatsisinnaanerat, soorlu toqutsisoqarsimatillugu, pinngitsaaliisoqarsimatillugu assigisaanilluunniit pisoqarsimatillugu, Advokatrådip akueriuminaatsippaa, tamanna innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerannik ajorseriartitsimmat.

Akerlianilli eqqartuussivinni suliat pinerluuteqarsimanernut annikinnerusunut tunngasut suliarineqartillugit najukkani politiit unnerluussisutut sassartarnissaat suli arlalitsigut pisariaqartinneqarpoq. Kalaallit Nunaanni politiini sulisorineqartut tamarmiusut 80 pct.-ii nunaqavissuummata,²⁰ taakku akornanni ikittuinnaat inatsisilerituutut ilinniagaqarsimallutik unnerluussisut inatsisilerituut danskit

¹⁹ Takuuk, immikkoortoq 2.3.

²⁰ Kalaallit Nunaanni Politiit: [Ársstatistik 2023](#).

tikisinneqarlutik sulisorineqartarput unnerluussisullu Nuummi najugaqarlutik. Eqqarsaatigissallugit pingaarutillit soorlu tassaapput oqaatsit, pissutsit kalaaliussusermut tunngasut sumiiffimmulluunniit, sumiiffimmi inukitsumi qanilluni inooqatiginneq assigisaalu, soorlumi aamma eqqartuussisut sammineqarneranni taakkartorneqartut, pingaaruteqarluinnartuusinnaapput suliani piumentaappallaanngitsuni ilungersunannginnerusunilu, soorlu annersaasimanerit annikinnerusut akiliisitsisarnerillu eqqarsaatigalugit.

Taakkua saniatigut suliani pinerluuteqarsimanermit tunngasuni najukkami piffissap sullissisarnermit atornerqartartup sivikinnerunissaa naatsorsuutigisariaqarpoq, taamatullu pingaartitsineq suliani oqinnerusuni atuussinnaasariaqarpoq. Nuummi unnerluussusisussaataasut suliassanik tuniorarneqarnerulerpata najukkami politiini suliassat pingaartut allat sammineqarnerulissapput, soorlu politiit suliannut tunngasut, tassunga ilanngullugit sungiusarnerit taamalu sulisussarsiornermi unamminartunut oqilisaaneq pisinnaanngussaaq, ajornartorsiummi taanna allani aamma atuuttoq politiitut sulisitsinermi aamma atuummat.²¹

Eqqartuussinermi suliassap ingerlanneqartussap inatsisilerituutut ilinniarsimasunik unnerluussisoqarluni imaluunniit najukkami politiinik unnerluussisoqarluni pinissaanut erseqqissumik aalajangernissamut uuttuutit sorliit atussallugit pingaaruteqarnerisut Kalaallit Nunaanni Politiit eqqartuussiveqarfimmilu sulisut suleqatigiillutik aalajangersagassaraat. Advokatrådimit pissarsiarineqarsinnaanngillat eqqartuussivimmi suliata aalajangiiffigineqartartut kisitsisinngorlugit eqqartuunneqaatinut agguataarlugit suliarineqarsimasut, kisianni naatsorsuinerit takutippaat pinerluttulerinermit inatsimmik unioqqutitsinerit Kalaallit Nunaanni Politiinut 2023-mi nalunaarutigineqarsimasut 42 pct.-ii tassaasut toqutsisimanerit, persuttaanerit kinguaassiuutitigullu pinerluuteqarnerit.²² Taakkununga ilaapput unnerluussutit amerlasuut sulianut pisariunnginnerusunut ilungersunannginnerusunulluunniit soorlu annersaanerit annikinnerusunut tunngasut. Copenhagen Economicsimit missingersuusiortoqarniarpoq suliata pinerluuteqarsimanermit tunngasut ataatsimut katinnerisa sisamararterutaat Nuummi unnerluussisussaataasunut suliassanngortinneqarpata tamanna qanoq aningaasartuuteqarfiussanersoq.

²¹ Takuuk immikkoortoq 3.4.

²² Kalaallit Nunaanni Politiit: [Ársstatistik 2023](#).

Advokatrådi inassuteqarpoq

- Kalaallit Nunaanni Politiit unnerluussisui pingaarutilimmik ilaneqassasut, eqqartuussivinni sulianik ilungersunartunik piiminaatsunillu tamanik, soorlu toqutsinernik, pinngitsaaliinernik iml. peqqarniitsumik nakuusernernik ingerlatsisoqassatillugu eqqartuussivimmi inatsisilerituutut ilinniarsimasumik unnerluussisoqartalerniassamat.
- Politiit eqqartuussivimmi pinerluuteqarsimanermut tunngasunik suliaqartartut sukumiinerusumik ilinniartinneqartalissasut ataavartumillu malinnaatinneqarlutik kiisalu piginnaanngorsarneqarlutik.

Soorlu aamma eqqartuussisunut atuuttoq unnerluussisunuttaaq atuuppoq qanilluni inooqatigiinnermi tunngavissarititaasup illuatungaani inatsisitigut suliamik ilisimasartuunissap oqimaaqatigiissinniarnissaa. Sulianik pinerluuteqarsimanermut tunngasuni suliamut ilinniarsimassutsimullu piunasaqaatit unnerluussisumut atuuttut qaffassartariaqarput, ilisimatusarfimmi inatsisilerinermik bacheloritut kandidatitullu ilinniagaqartartut amerliartornerat ilutigalugu, taakkua tassaalerumaarmata Kalaallit Nunaanni Politiit unnerluussisuisut suliaqalerumaartussat.

Advokatrådip inassutigaa ukiuni tulliuttuni 10-15-ini anguniarneqassasoq

- Suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni tamani unnerluussisup minnerpaamik inatsisilerinermi bacheloritut ilinniarimasuunissaa imaluunniit politiip misilittagallip immikkut sungiusarsimasup immikkut aqqissuussamik ilinniartitaasimanissaa.

2.3. Illersuisut allagartallit

2.3.1. Aqqissuussineq pillugu amma illersuisut allagartallit piginnaasaat pillugit

Kalaallit Nunaanni suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni pasineqartut unnerluutigineqarsimasullu illersorneqartarneranni illersuisutut allagartallit illersuisuunerarput, taamatullu sulinertik suliamik saniatigut ingerlakkajuppaat inatsisilerituutullu ilinniarsimasuunatik. Illersuisutulli allagartallit ilaat

illersuisutut ilinniarsimanermik saniatigut inatsisilerinermik bacheloritut kandidatitulluunniit ilinniarsimasuupput.

Jinatsisinik Atortitsinermut ministeriap 2017-imi atorfinitsippaa Kalaallit Nunaanni Illersuisuuneq siulleg, taamaaliornermut ilaatigut pissutaalluni Advokatrådip nalunaarusiaa, taassumalu illersuisutut allagartallit ilinniartitarai, ilinniaqqitsillugit ineriartornissaallu nakkutigalu.²³ Illersuisutut allagartallit ullumikkut tunngaviummik sivisunerusumillu ilinniartitaasusaapput, ilinniartitaaneq suliassanut piviusunut piareersarnermik ingerlatsinermillu ilaqartillugu ingerlattussaallugu, eqqartuussinermi, Illersuisuunermik ilitsersuunneqarlutik. Ilinniartitaaneq naliliiffigitilluni misilitsinnernik soraarummeernernillu arlalinnik imaqarpoq ilinniarnernullu naammassinerani illersuisut ukiumoortumik ilinniaqqittartussaapput Illersuisuunerup aaqqissuussaani taannalu aamma soraarummeernermik naggaserneqartartussaavoq. Inaarutaasumik soraarummeerneq illersuisutut allagartaqarluni ingerlaannarnissamut aalajangiisuusinnaavoq.²⁴ Illersuisuuneq naapertorlugu ukiumoortumik ilinniaqqinnermut atatillugu ataavartumik soraarummeertoqartarpoq illersuisullu tamakkerlutik soraarummeersinneqartarnerat ingerlanneqartarpoq ukiuni sisamani.

Illersuisuunermik atorfinitsitsinerup kinguneranik eqqartuussivimmi sulisut oqarnerat naapertorlugu illersuisutut allagartallit suliassanut ilisimasaat malunnaatilimmik qaffasinnerungaatsialersimapput, tamatumunnga ilaatigut pissutaalluni ilinniaqqittarnerit soraarummeernertallit arlaqartut ingerlanneqartarneri. Taakkua saniatigut illersuisutut allagartallit ilitsersorneqarnissaminnut siunnersorneqarnissaminnullu pisariaqartitsinertik naapertorlugu periarfissaqarput imaluunniit tamanna pisinnaalluni Illersuisuunerup nukingernartoqartillugu hotlinea aqqutigalugu.²⁵ Attuumassutillit malillugit piginnaangorsarsimassutsikkut pitsanngoriarneq takuneqarsinnaasartuq najukkani politiit unnerluussisuutitaasut naligalugit ilaatigullu pitsaanerullutik suliani pinerluuteqarsimasunut tunngasuni ingerlatsisarmata.

²³ Inatsisinik Atortitsinermut ministeria: [Grønland får sin første landsforsvarer](#), 9. marts 2017.-imi.

²⁴ Takuuk Kalaallit Nunaanni Illersuisuuneq: [Studieordning for forsvareruddannelsen](#). Qinnuteqartuni immikkut attuumassuteqartumillu ilinniagaqarsimasut, tassunga ilanngullugu inatsisilerineq, iml .eqqartuussivimmi attuumassutilimmik sulinermik misilittagallit periarfissaqarput piffissaq sivikinnerusooq atorlugu ilinniagaqarnissaminnut.

²⁵ Kalaallit Nunaanni Illersuisuuneq: www.illersuisuuneq.gl/da/landsforsvareren/.

Illersuisuunerup ukiumoortumik soraarummeernertalimmillu ilinniaqqitsisisarnerata saniatigut illersuisutut allagartalinnik nakkutilliineq ingerlanneqanngilaq. Illersuisutut allagartallit pisussaaffiginngilaat Illersuisuunerumut siunnersortinniarnissartik, assersuutigalugu suliamik ingerlatitseqqiiniarnermut atatillugu, sulianik piuminaatsunik allamut tunniussiniarnermi assigisaanilu, aamma eqqartuussusisunut atuuttututup assipajaavatuulli akisussaaneermut sillimmasersimanissamut piumasaqarfigineqanngillat nakkutilliinissamillu. Eqqartuussisarnermut inatsit malillugu illersuisutut allagartalinnut periarfissaavoq eqqartuussiviup avataani sulisumik siunnersorteqarsinnaaneq, attuumassuteqartulli malillugit tamanna qaqutiguinnaq pisarpoq. Tamatuma saniatigut periarfissaavoq illersuisutut allagartalik Nunatsinni Eqqartuussivimmut malunaarutigissallugu, tassanngaaniillu allagartaq arsaarinnissutigineqarsinnaavoq imaluunniit isornartorsuisoqarsinnaalluni Illersuisuunerullu erseqqissaatigaa suli taamatut pisoqarsimanngitsoq.

Nakkutilliinissamut periarfissat pisoqareersimaneranut tunngasuupput Illersuisuunerumullu ajornakusoorpoq ataavartumik malinnaaffigissallugit illersuisutut allagartallit qanoq ingerlaneri. Aammattaaq innuttaasut ilitersuunneqarnerujussuusariaqarput qanoq iliorlutik illersuisutut allagartalinnik maalaaruteqarsinnaanerminnik. Illersuisutut allagartalinnik aaqqissuussineq eqqartuussuserisutut suliamut assersuunneqarsinnaammat eqqarsaatigisariaqarpoq Advokatsamfundip siunnersuisarfimmik innuttaasut maalaaruteqarnissamut siunnersortittarfissaannik pilersitsisinnaanera taamatulu Nunatsinni Eqqartuussivimmut ingerlatitseqqittarnissamut aqutissiuunneqarlutik.

Advokatrådip eqqarsarnartoqartittorujussuuvaa illersuisutut allagartallit sunniuteqarluartumik suliamut atatillugu nakkutigineqannginnerat, pingaartumik ilungersunartunik suliaqartarnerat eqqarsaatigalugu. Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsimmi § 322, imm. 2 malillugu eqqartuussivimmi illersuisutut toqqakkat eqqartuussuserisut taamaallaat suliani *”immikkut illuinnartuni illersorteqarnissamik pisariaqartitsinissaq pisariaqartinneqartillugu”* taamaallaat illersuisinnaatitaapput.²⁶

Suliap ilungersunartuusariaqarnerata saniatigut, assersuutigalugu toqutsisimasutut, peqqarniitsumik nakuusersimasutut pinngitsaaliisimasutullu

²⁶ Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsit, § 322, imm. 1 aamma 2.

pasineqarnermi, eqqartuussiviup imaluunniit politiit killisiuinermit aallarnisaataasumut atatillugu, piviusorsiortumik naliligassaraat suliassap ilungersunartunik taamaattunik tunuliaqutaqarnera pissutigalugu pasineqartup eqqartuussissuserisumik illersuisoqartariaqarnera.²⁷ Aalajangersagaq paasiuminaassinnaasumik allassimavoq aamma ajornakusoorluinnarsinnaavoq piffissap taamaalinerani aalajangersaaffigissallugu illersuisussamik aggersaasoqassanersoq imaluunniit suliassiisoqassanersoq. Taamaattumik Advokatrådip attuumassutilinnik ataatsimeeqateqarnermini paasisai naapertorlugit aalajangersagaq atorneqarnerusinnaagaluarluni naammattumik atorneqartneq ajorpoq. Aaqqissuussineq illersuisutut allagartalinnik sulilluartunik pilersitsigaluarluni kinguliini immikkoortoq 3.1-imi allaaserineqartutut innuttaasut eqqartuussissuserisumik ikiorserneqarsinnaanerannut kingunerluppoq.

Aaqqissuussineq allagartalinnik illersuisoqarnermut tunngasoq arlalitsigut iluaqutissartaqarpoq, soorlu sumiiffiit inukitsut najukkanilu pissutsinut ilisimasaqarneq eqqarsaatigalugit. Taakku saniatigut illersuisutut allagartallit eqqartuussuserisunut danskisut kalaallisullu oqalussinnaasunut sanilliullugit amerlanerujussuupput. Taamaattumik aaqqissuussineq Kalaallit Nunaat tamakkerlugu innuttaasut isumannaatsumik ikiorserneqarsinnaanerannut pingaartuuvoq, eqqartuussuserisoqarnerup oqaatsinik atorneqartunik piginnaasaqarluni sumiiffinnillu ilisimasaqartunik piffissap ingerlanerani naammattunik inuttassaqalernissaata tungaanut. Advokatrådi isumaqarpoq aaqqissuussinermi atugassarititaasut Illersuisuunerup nakkutilliinissaminut periarfissaqannginnera ataqatigiissaagaanngitsumillu aningaasaliiffigineqarsimanera eqqarsaatigalugit isornartulerujussuusut (kinguliinilu immikkoortoq 2.3.2-mi itisilerneqarlutik).

Aaqqissuussaannerup aaqqissuussaanicut unamminartui pitsanngorsarneqarpata Advokatrådimut eqqarsarnartoqarpallaarnaviannigilaq illersuisutut allagartalinnik sulisitsiinnarnissaq, suliassat pisariinnerusut ilungersunannginnerusullu kiisalu suliat annersaaneranut annikinnerusunut akiliisitsinissanullu tunngasut pineqartillugit. Eqqartuussuserisumik imaluunniit illersuisutut allagartalimmik toqqaanissaq tunngaviatigut innuttaasut ataasiakkaat namminneq aalajangigassaraat.

²⁷ Takuuk oqaaseqaatit uunga [lovforslag nr. L 34](#) 12. december 2007-imeersut Kalaallit Nunaanni eqqartuussusarnermut inatsit pillugu.

Kisiannili Advokatrådip eqqarsarnartoqartittorujussuuvaa inatsisitigut innarlitsaalisaanerup aqqani illersuisutut allagartallit suliani pisariusuni ilungersunartunilu suliaasaqarfiup iluani nakkutigineqaratik ingerlatsisinnaatitaanerat. Inatsisilerinerup iluani qaffassisumik eqqarsarneq pingaarnerusariaqarpoq, suliat ilungersunartut pisariusullu pineqartillugit, sullissinermi kukkunerit naammangitsumillu siunnersorneqarneq innutaasunut pingaarutilitsigut kinguneqarsinnaammat. Illersuisutut allagartallit ilinniartitaanerat eqqartuussuserisut ilinniartitaanerannut sanilliullugu suli killilerujussuuvoq, taakkulu eqqartuussuserisutulli suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni immikkut paasisimaqassusermik ineriartortitsineq ajorput, aallaaviatigut allamik suliffeqareerlutik suliamik ingerlatsisaramik qaqtiguinnarlu eqqartuussivimmiittarlutik. Tamatuma saniatigut kinguliini taaneqareersutut immikkoortoq 5.1.-imi suli annertuumik ajornartorsiutaapput inatsiseqarnikkut eqqartuussivimmilu sulisoqarniarnikkut persaqquersuutaasut, tamakkulu eqqartuussivimmi sulisunik inatsisilerituutut ilinniagaqarsimanngitsunik unamminartorsiortitsinerupput.

Taamaattumik Advokatrådi isumaqarpoq inatsisitigut innarlitsaalisaanerup pingaartorujussuusoq suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni ilungersunartuni pisariusunilu tamani soorlu toqutsinerni, peqqarniitsumik nakuusernerni pinngitsaaliinernilu eqqartuussissuserisumik sulisoqartariaqartoq, illersuisutut allagartalimmiunngitsoq. Tamanna aallartereertariaqarpoq politiit aallartisarlutik killisiuineranniit, taamaammallu politiit najukkami sulisuusut ilisimasariaqarpaat pasineqartoq eqqartuussissuserisumik illersuisoqartussaasoq, illersuisutut allagartalimmiunngitsoq.

Advokatrådip inassutigaa

- Illersuisuunerup nakkutilliisussaataitaanikkut piginnaangorsarsimanera periarfissaalu annertusisinneqassasut, taamaaliornikkut illersuisutut allagartalinnik ataavartumik ilitersuisinnaaneq piviusumik atuutilersinneqarniassammat. inassutigineqarpoq tassunga ilanngullugit eqqartuussummik nangitseqqusisoqartillugu illersuisutut allagartallit Illersuisuunermik isumasiuisussaataalissasut kiisalu sullitamik Nunatsinni Eqqartuussivimmut maalaarsinnaanerannik ilitersuuttassagaat.
- Eqqartuussisarnermut inatsit sakkortunerulersittariaqartoq, taamaaliornikkut eqqartussiviit pisuni ilungersunartuni pisariusunilu, soorlu toqutsisoqarsimatillugu, peqqarniitsumik persuttaasoqarsimatillugu pinngitsaaliisoqarsimatillugulu eqqartuussissuserisumik illersuisussanngortitsisinnaalerniassammata, illersuisutut allagartalimmit salliutillugu. Tamatuma saniatigut unnerluutigineqartup pasineqartullu suliani allani tamani nammineq toqqarsinnaasariaqarpaa eqqartuussissuserisumit imaluunniit illersuisutut allagartalimmit illersorneqarnissani²⁸.

Nalunaarusiap immikkoortuani eqqartuussisunut unnerluussisunullu tunngasumi Advokatrådimit uparuarneqarpoq ataavartumik oqimaaqatigiissaarneqartariaqartoq qanilluni inooqatigiinnermik tunngavissaqarneq inatsisilerinermilu suliasamat pikkorissuseqarneq.

Tamanna immikkut pingaaruteqarpoq innuttaasut illersuisussaqtinniarneqarneranni. Kalaallit Nunaanni eqqartuussissuserisutut sulisut amerliartornerat ilutigalugu suliamut pikkorissuseq ilinniarsimanermilu piunasaqaatit illersuisuunermut tunngasut aamma qaffassartariaqarput.

Advokatrådip isumaa malillugu innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerat eqqarsaatigalugu anguniagaqarluni sulissutigisariaqarpoq ungasinnerusiq isigalugu suliani pinnerluuteqarsimanermut tunngasuni tamani innuttaasunik illersuisuusussat tassaasariaqarmata eqqartuussissuserisut.

²⁸ Takuuk imm.3.1-imi inassut, akit toqqammaviusut pillugit allannguummut tunngasoq, taannaammat eqqartuussissuserisut suliamik ingerlatsisinnaaneranut tunngavissiisooq pingaarutilik.

Advokatråði inassuteqarpoq ukiuni tulluuttuni 10-15-ini anguniarneqassasoq

- Suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni tamani illersuisutut sulineq annertusiartuinnartumik eqqartuussissuserisunit ingerlanneqalissasoq.

2.3.2. Illersuisutut allagartalinnik amigaateqarneq

Illersuisutut allagartalinnut piumasaqaatit sakkortunerulersinneqarnerat ataatsimut isigalugu illersuisoqartarnermi piginnaanngorsaanermik pitsanngorsaavoq, kisianni aamma arlalinnik katataqarfiulluni. Allat pissutigalugit soraarniuteqartarnerit kiisalu ilinniarnissamik neqerooruteqannginneq pissutigalugit illersuisutut allagartallit ikileriarsimapput, Illersuisuunerup eqqartuussiviillu oqarneri naapertorlugit eqqartuussiveqarfinni tamani illersuisutut allagartalinnik amigaateqartoqalersimalluni.²⁹

Naak illersuisutut allagartalinnik amigaateqarneq annertugaluartoq Illersuisuunertut atorfiup apriliimi 2017-imi atuutilerneraniit tunngaviusumik ilinniartitsineq taamaallaat ataasiarluni ingerlanneqarsimavoq allallu marlussuit sivikillisat qinnuteqartunut attuumassutilinnik ilinniagaqarsimasunut imaluunniit misilittagalinnut ingerlanneqarsimallutik.

Unamminartut pingaarnersarigunarpaat Illersuisuunermut aningaasaliissutit, Eqqartuussiveqarnermut Aqutsisoqarfimmit sinaakkusikkatut aningaasaliissutigineqartartut, Illersuisuunerup akissarsiaanik, allattoqarfiup, ingerlatsinermi aningaasartuutit kiisalu ilinniartitaanermi, ilinniaqqinnermi taakkunungalu tunngatillugu aningaasartuutininik allanik matussusiisussanik aningaasaliissutaapput. Sinaakutissat taakkuinnaapput aalajangiisuutinnagu illersuisutut allagartallit sulisut Illersuisuunermi ilinniaqqitsinneqassanersut nakkutigineqarlutillu, aalajangiisuutinnagu ukiumi atuuttumi ilinniartitsisoqassanersoq imaluunniit ilinniartitsisoqassannginnersoq. Ilinniartitsineq nammassissappat Illersuisuunermi pisariaqartinneqarput aningaasat tassunga atugassiissutit imaluunniit ukiunut arlalinnut ileqqaaqqaarluni

²⁹ Takuuk aamma Sermitsiaq: [Der bliver færre og færre forsvarere](#), 20. juli 2023-meersoq.

atorneqarsinnaasut, pissutsillu taamaannerat unamminartunik pilersitsisimavoq Illersuisuuneqarluni aaqqissuussinerli atuutilermat.³⁰

Maluginiarneqarpoq danskit naalakkersuisuisa Folketingillu 2024-2027-mut eqqartuussivinnut aningaasaliissuteqarnerminni ukiunut arlalinnut atuuttussamik isumaqatigiissuteqarlutik immikkoortissimagaat katillugit 8,1 mio.kr.-it, Kalaallit Nunaanni unnerluutigineqartut pineqaatissinneqartullu illersorneqarnissaannut siunnersorneqarnissaannullu atugassat. Aningaasaliissutit atorneqartussaapput parnaarussanik ikiuisartut ataqatigiissaarisussaannik atorfinitsitsinissamut kiisalu illersuisutut allagartartaarniartussanut amerlanerusunut pitsaanerusumillu ilinniartitaasussanut. Isumaqatigiissummi suliniutissat itisilerneqarsimanngillat.³¹ Naatsorsuutigisariaqarpoq aningaasaliissutit ilaat atorlugit illersuisussat ilinniartitaaneranni kinguaattoorutinut atorneqarnissaat.

Suliani pinerluuteqarsimanermtunngasuni illersuisutut allagartallit inatsisitigut innarlitsaalisaanermik isumannaatsumik aallussissappata, Advokatrådi oqaatigineqareersutut isumaqarpoq pingaartuusooq illersuisuuneqarluni aaqqissuussinermi sinaakkutissat pitsaasuunissaat. Taamaassappat Illersuisuuneq periarfissaqartariaqarpoq nakkutilliillunilu siunnersuisarsinnaanissaminut, pisariaqartitsineq nukissaqassuserlu naapertorlugit. Aningaasaqarnikkut sinaakkutissarititaasut aalajangersimasuusariaqarput, immikkut tapiissutaannaanatik, Illersuisuuneq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu pilersaarusiortunilu sukaterisinnaaqqullugu, tassunga ilanngullugit allattoqarfimmi ikiortaasussanik atorfinitsitsinissaq. Tamatuma saniatigut Illersuisuuneq periarfissaqartariaqarpoq immikkut aningaasaliiffigineqartumik tunngaviummik ilinniartitsinissamut, illersuisutut allagartaqalersussanik ilinniartitsineq inuiaqatigiinni pisariaqartitsineq kisiat tunngavigakugu ingerlanneqarsinnaaniassammat, Illersuisuunerup ukiumi atuuttumi aningaasartuutissai allat kisiisa tunngaviginagit.

³⁰ Takuuk aamma Sermitsiami tassunga tunngasoq: [Mangel på autoriserede forsvarere truer](#), 7. november 2017.-imeersoq

³¹ Jnatsisinik Atortitsinermt ministeria: Eqqartuussivinnut 2024-2027-mut aningaasaliissutissanik isumaqatigiissuteqarneq, [Bilag 2 – Initiativer vedrørende Nordatlanten](#).

Advokatrådip inassutigai

- Illersuisuunerup aningaasaliissutigut sinaakutissaqartitaanera pingaarutilimmik qaffaaffigisariaqarpoq, Illersuisuuneq nukissanik amerlanerusunik pissarsisinnaaqqullugu, tassunga ilanngullugit sulisoqarnikkut nukissat, siunnersuinernut, ilinniaqqinnernut ingerlaqqiffiusumillu ilinniagaqarnernut kiisalu nakkutilliinernut atugassanik. Aammattaaq sinaakutissat iluarsivigineqartariaqarput illersuisutut allagartaqarlutik sulisut amerlassusaat tunngavigalugu.
- Illersuisuuneqarfik immikkut aningaasaliiffigisariaqarpoq tunngaviusumik ilinniartitsinermut immikkut atugassanik, ilinniartitaaneq tamakkiisumik sivikillisamilluunniit naammassineqarsinnaaqqullugu, inuiaqatigiinni pisariaqartitsineq naapertorlugu.

2.4. Ikiortit eqqartuussissuserisullu ikiuisartut

Kalaallit Nunaanni periarfissaavoq ikiorteqarnissaq assersuutigalugu kommunemi isumaginninnerup iluani suliaqartoqartillugu imaluunniit pinerluttulerinermi suliaqartoqartillugu, eqqunngitsumik pineqartup piunasaqarneratigut. Ikiorti inuttut tapersesuillunilu siunnersuisuusinnaavoq, kisianni inatsisilinerup tungaatigut ikiorsiisinaanani.

Kisianni Kalaallit Nunaanni ikiorsiisarfeqanngilaq eqqartuussissuserisunik sullinneqarfiusumik, soorlu Danmarkimi nunanilu avannarlerni allani taamatut periarfissaqartoq. Kalaallit innuttaasut suliani pinerluttulerinermut tunngasuni assersuutigalugu eqqunngitsumik pineqartoqarsimatillugu taarsiiffigitinnissamik apeqqutit pillugit pitsaanngitsumik inissisimallutik. Assersuutigalugu eqqunngitsumik pineqarsimasoq Danmarkimi eqqartuussissuserisumit ikiorneqarluni taarseeqqusissummik piunasaqarsinnaavoq Kalaallilli Nunaanni politiit taakkuupput taarseeqqusissummik piunasaqarsinnaasut imaluunniit pinerluttulerinermut tunngasuni eqqunngitsumik pineqarsimasoq sinnerlugu ajoqusersimanermi ajunngitsorsiassanik piunasaqaateqarsinnaapput. Tamatuma tunngaviatigut eqqarsarnartoqarnerata saniatigut politiit eqqartuussissuserisumut sanilliullutik ilinniarsimangilaat taarsiissutissatut piunasaqaatinik ajunngitsorsiassanillu qanoq naatsorsuisassanerlutik naliliillutillu . Aamma meeqqat inuusuttullu eqqunngitsumik pineqarsimasut videokkut

killisiuisoqartillugu pitsaannginnerusunik atugassaqartitaapput, Danmarkimisuulli eqqunngitsumik pineqarsimasutut eqqartuussissuserisumit tapersorsorneqarlutillu siunnersorneqarsinnaannginnamik.

Advokatrådip isornartoqartittorujussuuvaa Kalaallit Nunaanni innuttaasut eqqartuussuserisumit ikiorserneqarsinnaatitaannginneri. Kalaallit Nunaanni ikiorsiisarfirmik eqqartuussissuserisumit sullinneqarfiusumik pilersitsisoqarnissaa Advokatrådip isumaa naapertorlugu pisariaqavippoq, pinerluttulerinermi eqqunngitsumik pineqarsimasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerat akuersarneqarsinnaasumik inissittariaqarmat. Tamatuma saniatigut ikiorsiisarfiup suliassanut ilanngunneqarsinnaapput suliat isumaginninnermut tunngasut pillugit innuttaasunik ikiuisarnissat, Advokatrådimit annikitsuinnarmik nalunaarusiami matumani sammineqartut, paasisalli malillugit annertuumik unamminartorsiorfiusut.

Kalaallit Nunaanni ikiorsiisarneq naammaginartuq attuumassuteqartorlu isumannaallisaaviginiarlugu eqqarsaatigineqarsinnaavoq ikiorsiisarfiup eqqartuussuserisumit sullinneqarfiusup suliassaasa ilagisinnaagaat ikiortitit allagartallit siunnersorlugillu nakkutiginnissai, illersuisuuneqarfimmi suleriaaseq atorneqartoq isumassarsiorfigalugu. Taamatut aqqissuussinerup pinngitsoortissinnaavaa pasineqartup unnerluutigineqartulluunniit illersuisuisa allagartallit kiisalu eqqunngitsumik pineqartup ”ikiortaata” akornanni inatsisitigut piginnaanngorsarsimaneq eqqarsaatigalugu naligiinngitsumik pineqartutut misigisimasinnaaneq.

Tamatuma saniatigut eqqartuussisuuneqarfiup eqqartuussissuserisunut akissaasersuinermi najoqqutassatut innersuussutaatigut qulakkeerneqartariaqarpoq aamma innuttaasut sumiffiinni inukitsuni najugaqartut sullinneqarnerminni eqqartuussissuserisumit ikiorserneqarsinnaanissaat. Advokatrådip innersuussutigissavaai immikkoortoq 3.1-mi isorliunerusuni eqqartuussissuserisumit sullinneqarsinnaaneq pillugu unamminartorsiutit maanna atuuttut eqqartorneqarnissaat.

Advokatrådip inassutigaa

- Kalaallit Nunaanni ikiorsiisarfirmik eqqartuussissuserisumit sullinneqarfiusumik pilersitsisoqarnissaa.

3. Access to justice sumiiffinni inukitsuni

Kalaallit Nunaanni innuttaasut ataatsimut isigalugu inatsisitigut ikiorserneqarnissamut, eqqartuussissutissanik siunnersuisarnikkut, siunnersuinikkut assigisaatigullu periarfissakitsuarsuupput. Minnerunngitsumik najukkani inukitsuni inuttaasut ikiorneqarsinnaaneri nalitsinni atugassarititaasunut naleqqutinngilluinnarput.

Tamakku ilagaat eqqartuussissuserisunit illersuisutullu allagartalinnit ikiorneqarsinnaaneq, taakku Nuup avataani sulinissartik tunuarsimaarfigigajuttarmassuk, eqqartuussissuserisut tamarmik illersuisutullu allagartallit amerlanerpaartaat Nuummiipput. Taamaapporlu aamma innuttaasut eqqartuussutissanik siunnersorneqarsinnaaneranni, tassani sulisut qaqutiguinnaq sinerissamut angalaarsinnaasarmata politiillu aamma nunaqarfinni kommunefogedissanik tamatigut nassaarsinnaasarnatik.

Advokatrådimit pingaaruteqarluinnarpoq pimoorussamik iliuuseqartoqarnissaa Kalaallit Nunaat tamakkerlugu innuttaasut inatsisitigut ikiorserneqarsinnaanissaat, eqqartuussissutissanik siunnersuisarnissaat, politeeqarnermi assigisaanilu iliuuseqarfigissallugit. Advokatrådip kapitalimi matumani unamminartorsiutit arlallit samminiarpai, pingaartumik najugaqarfinni mikisuni atuuttut tassanilu inatsisitigut innarlitsaalisaaanermut tunngasunik pitsanngorsaatisaanik inassuteqassalluni.

3.1. Eqqartuussissuserisunit illersuisutullu allagartalinnit ikiorserneqarsinnaaneq

Maannakkorpiaq Kalaallit Nunaanni eqqartuussissuserisutut sulisut 17-iupput eqqartuussissuserisunngorniartullu arlaqalaarlutik. Advokatrådip ilisimasai malillugit taakku eqqartuussissuserisunngorniartoq ataaseq kisiat pinnagu Nuummi najugaqarput.

Kalaallit Nunaanni eqqartuussissuserisut eqqartuussissuserisunngorniartullu amerlanerpaartai inooqatigiinnermut tunngasunik suliaqarput Kalaallillu Nunaanni iluaqutissiuussillutik eqqartuussissuserisutut sulisut amigaataasorujussuupput.³² Attuumassutillit Advokatrådimit oqaloqatigineqartut naapertorlugit

³² Eqqartuussissuserisut iluaqutissiuussillutik sulisut nalunaarsorsimaffiat takuuk: www.domstol.dk/rettenigroenland/enkelte-sagsomraader/retshjaelp/beneficierede-advokater/.

tamatununga ilaatigut pissutaapput suliat pinerluttulerinermut tunngasut oqimaatsuuneri. Suliat pinerluttulerinermut tunngasut eqqartuussivinni aallaaviatigut ingerlanneqartarput illersuisutut allagartalinnit, eqqartuussissuserisullu taamaallaat suliat ilungersunarnerusut ingerlattarpaat eqqarsartaatsimut qasunartut. Tamatuma saniatigut suliat pinerluttulerinermut tunngasut eqqartuussivinni illersuisutut allagartalinnit aallaaviatigut kisermaassiffiunerat pissutigalugu eqqartuussissuserisunut ajornakusoorpoq sullivimmik taamaallaat sulianik pinerluttulerinermut tunngasunik aallussisumik ingerlatsinissaq.³³ Tamanna aamma pissutigalugu illersuisutut allagartalinnut ajornakusoorpoq eqqartuussissuserisunngorniarnissaq, taamaalioraanni suliat amerlasuut annaaneqartussaammata.

Kalaallit Nunaata isorliunerusortaani innuttaasut inatsitigut ikiorserneqarsinnaanerat unamminartuinnaavoq, tamatumunnga pissutaasutut attuumassutilinnit oqaatigineqarluni illersuisutut sulinissamut aningaasatigut matussutissaqartitsinnginneq. Eqqartuussissuserisut tamarmik illersuisutullu allagartallit amerlanersaat Nuummiimmata, eqqartuussinermut atatillugu angalanerujussuaq pisarpoq, aamma videokkut killisiuineq assigisaalu ingerlanneqartarlutik. Suliassa qarfirmik ingerlatsisut tamarmik Advokatrådimit tikkuarnikuuvaat Nuummut ungasissumi suliassanik tigusinissamut tunuarsimaartarlutik, suliqaqarnissartik aningaasatigut akilersinnaanngimmat, piffissamut atukkamut sanilliullugu, angalaneq sumiiffimmi eqqartuussiffiusumi killisiuiffiusumiluunnit najugaqarneq kiisalu kinguaattoorsinnaanerit, taamaatiinnartitsisarnerit assigisaalu sulianik taamaattunik ingerlatsigaangamik naammattoortaramikkit.

Attuumassutillit naapertorlugit unamminartuusut tassaapput illersuisuusup taamaallaat ilassutitut angalanersiutinik tunineqarsinnaanera – imaappoq akissarsiat angalanerup sivissusianut tapiusut aamma akissarsiat sulinermusiat – ullunut eqqartuussiffiususannut naatsorsuussat. Kisianni ullut angallavissat akissarsissutaaneq ajorput imaluunniit illersuisoq sumiiffimmi eqqartuussiffiusumiippat suliassaqartinneqarani, assersuutigalugu angerlarluni

³³ Kalaallit Nunaanni innuttaasut aallaaviatigut illersortissaminnik namminneq toqqaasinnaapput, taamaallaalli toqqagassaapput (illersuisutut allagartallit, inatsisilerituut eqqartuussissuserisulluunniit) eqqartuussivimmit suliassinneqarsinnaaereusut. Takuuk KN-mi pinerluttulerinermut inatsimmi § 324 & oqaaseqaatit (Isumaliutissiissut 1442/2004, q. 1650-51) & Nunatsinni Eqqartuussivuo aalajangernera 25. april 2022-meersoq, Immikkut Maalaaruteqarfimmit naqissuserneqartoq suliame 22/09871 , 1. juni 2023-meersumi.

aallarnissaq kinguartinneqarlunilu taamaatiinnarneqarsimappat imaluunniit timmisartup tulliuttup aallarnissaa aatsaat ullut arlallit qaangiuppata pisussaammat.³⁴

Angalanermi akissarsiassanut ilassutit tassaapput isertitassatut annaasanut matussutissiissutit, ullut eqqartuussiffiusut tamakkiisumik ingerlanneqarsinnaanngitsillugit, illersuisusaa kinguaattoortoqartillugu assigisaanilluunniit pisoqartillugu eqqartuussivimmit sulisinneqarpat ulloq naallugu. Sumiiffimmi eqqartuussiffiusussami ullut allat illersuisup nammineq atortussaavai taamaamallu angalanermusianik akissarsitinneqarnej ajorpoq, naak illersuisoq suliffigisaminut apuussinnaanngikkaluartoq. Illersuisuuserli Danmarkiliartinneqarpat imaluunniit eqqartuussissuserisoq danskiusoq Kalaallit Nunaannut suliarporpat pinerluuteqarsimanermut tunngasumik suliassaqarluni, ullut angalanermi suliffiusut tamakkerlugit akissarsiffiusarput.

Qautigooortuunngilaq illersuisut illoqarfimmi eqqartuussiffiusimasumiittarneri ullorpassuarni imaluunniit sapaatip akunnerini, sila pissutigalugu timmissartuussineq taamaatiinnarneqarsimagaangat imaluunniit sumiiffik pineqartoq taama akulikitsigisumik Nuup tungaanut timmisartukkut kiffartuunneqarnej ajormat. Tamanna pingaartumik ukiukkut atuuttarpoq silap eqquusimanninnera atuunnerusarmat angallannermilu sumiiffinni taamaallaat timmisartuq qulimiguulillu isumalluutaasarmata, sumiiffimmi sikusartumiikkaanni. Illersuisutut arlagartallit arlaqartut assersuutitut taakkartorpaat Paamiuni, Nanortalimmi Tasiilamilu suliassanut naaggaarajuttarlugit, sulianut piffissaq atugartik angalaniarnermilu unamminartut illersuisutut akissarsianut naapertuunneq ajormata.

Innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerannut ajoqutaaginnartussaavoq, eqqartuussiviit piffissamik sullissinermut atuisarnerat pisariaqanngitsumik sivitsorsarneqartarmat ilaatigullu illersuisutut allagartalmik sulisitsisoqartariaqalersarluni, eqqartuussissuserisumik sulisitsinani, eqqartuussissuserisut suliamik ingerlatsiumanninnerat pissutigalugu. Tamanna pingaartumik pisarpoq videokkut killisiuisoqassatillugu, eqqartuussinermi akitiginneqartartut malinneqarnej ajormata, naak killisiuinerit uppernarsaatinut

³⁴ Nunatta Eqqartuussisuuneqarfia: [Vejledende takster pr. 1. februar 2023 for salærer til advokater, der beskikkes som forsvarere i kriminalsager, der behandles ved Grønlands Domstole](#), 2. januar 2023 & [vejledende takster pr. 1. februar 2023 for salærer til autoriserede forsvarere, der beskikkes i kriminalsager, som behandles ved Grønlands Domstole](#), 2. januar 2023-meersoq.

taarsiullugit eqqartuussivimmi toqqaannartumik atorneqartaraluartut. Angalanermi ilassutitut akissarsisitsisoqarneq ajorpoq, illersuisoq videokkut killisiuinnermut peqataagaangat, naak illersuisup piffissaq angalanermut atugaa kinguaattoorsinnaaneralu taamatulli ikkaluartoq.³⁵

Kalaallit Nunaanni Politiit oqarnerat naapertorlugu eqqartuussissuserisunik illersuisutullu allagartalinnik pissarsiniartarneq unamminartortalerujussuusarpoq, videokkut killisiuinerit pineqassatillugit, taamaattumillu politiinut ajornakusoorsinnaavoq nalunaarutiginninnerup pisimatsiarnerani videokkut killisiuisinnaaneq. Kinguaattoornerit meeqqap sunnarniarneqarsinnaaneranik kinguneqaannaratik aammali pisoq pillugu meeqqap eqqaamasaanut ajoqutaasinnaapput aammali meeqqap piaartumik ikiorneqarnissaa pisariaqartoq pisimasumillu aanngaatisoq pinngitsoortinneqartarpoq. Advokatrådi isumaqarpoq illersuisussanik pissarsiniartarnermi unamminartut annertunerujussuat pissutigalugu piffissap ingerlanerani allatut ajornartumik videokkut killisiuinerit illoqarfinni annerni ingerlanneqaannartariaqalersinnaasut. Tamakku politiit sulinerannut piareersartarnerannullu persaqquersuutaaginnaratik aammali meeqqamut ilaqutaanullu killisiorneqartussanut ajoqutaasussaapput.

Advokatrådi isumaqarpoq inatsisitigut innarlitsaalisaanermi ajornartorsiornerujussusoq Kalaallit Nunaanni innuttaasut isorliuinerusuni najugallit inatsisitigut killilerujussuarmik ikiorserneqarsinnaanerat ullumikkut atuuttoq. Advokatrådip akuersarneqarsinnaanngitsutut isigaa innuttaasut suliani ilungersunartuni aamma videokkut killisiuinissaq aaqqissuusaanikkut innarluutiniq pissuteqartillugu eqqartuussissuserisumik ikiorteqarsinnaannginneq, naak ajornartorsiutit akissarsiatigut iluarsisuteqarnikkut anigulertorneqarsinnaagaluartut, Kalaallit Nunaanni pissutsit immikkut ittut tunngavigalugit tassanngaaniillu aallaaveqartumik ingerlatsinermi nukissanik pilersuiniarnissamut.

³⁵ Se herom Højesterets beslutning i sag 94/2020 og 95/2020 af 20. april 2021.

Advokatrådimit inassutigineqarpoq

- Nunatta Eqqartuussisuuneqarfiata eqqartuussuserisunut illersuisutullu allagartalinnut sulisinneqartunut akissarsiaritittagaanut najoqqutassat sulianut pinerluuteqarsimanernut tunngasut allanngortinneqassasut, akissarsiat matussusiisussanngorlugit piffissamik piviusumik atuinermut eqqartuussinermullu atatillugu sivisunerusumik sumiiffimmiittariaqarsinnaanermut.
- Videokkut killisiuinerit eqqartuussinernut assigiissinneqalissasut eqqartuussisuuneqarfiup akissarsiassatut najoqqutassaani imaluunniit allatut aqqissuussinikkut killisiuinernut atatillugu angalanermi akissarsiaqartitsilernikkut.

3.2. Illersuisutut allagartalinnik najukkamiittunik pissarsiniartarneq

Immikkoortoq 2.3-mi taaneqareersutut ataatsimut isigalugu inuiaqatigiinni kalaallit amigaataapput illersuisutut allagartallit Advokatrådillu immikkoortumi pitsanngorsaatisasut inassuteqaatit arlallit Illersuisuunerup piginnaanngorsaananeranut sulisussaqaarniarneranullu tunngasut, taakkununga ilaalluni pisariaqartitsineq naapertorlugu ilinniartitsinissat nutaat.

Illersuisutut allagartalinnik amigaateqarneq pingaartumik illoqarfinni Nuup avataaniittuni malunniussimavoq, tassunga ilanngullugit Kalaallit Nunaanni sumiiffiit inukitsut. Illersuisutut allagartallit 18-it akornanni april 2024-mi taamatut sulisut Nuummi najugallit 13-iupput. Sinneri allat tallimat agguataarsimapput Sisimiunut(to), Ilulissanut, Qaqartumut Narsamullu.³⁶ Innuttaasut Nuup avataani illoqarfinni nunaqarfinnilu najugaqartut ikiorneqarnissaat ajornakusoortorujussuusinnaavoq, pingaartumik Kalaallit Nunaata avannaani tunumilu. Naak Advokatrådip akissarsiatigut allannguuteqartitsinissamik inassutaasa malinneqarnissaat naatsorsuutaagaluartoq taamaattoq illersuisutut allagartallit qitiusumut katersuussimanerat siunertamut uniuuppoq, naak illersuisut suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni isorliunerusuniittunik kiffartuussinerusalernissat ilimanaateqaraluartoq.

³⁶ Kalaallit Nunaanni Illersuisuuneq: www.illersuisuuneq.gl/da/kontakt.

Illersuisutut allagartaqarluni suliamik aallussineq oqaatigineqareersutut piffissap ilaannaa atorfiuvoq, aammalu ilinniagaq suliffillu akissarsiutigalugu suliap avataatigut ingerlanneqartarlutik, Illersuisutut sulineq innuttaasutut naammassisassaavoq, taamaallaat pisortani atorfilinnut imaluunniit isumaqatigiissuteqarnikkut taamatut pisinnaatitaaffilinnut atuuttoq.³⁷ Illersuisutut suliaq innuttaasutut naammassisassaanngippat tamanna ilaatigut isumaqarpoq – pisimasut siuliani taaneqartut avataatigut – illersuisut suliamik ingerlatsiniarunik sulinngiffeqarsinnaanninnerat. Illersuisoq suliassinneqarpat sulisitsisup pisussaaffiginngilaa illersuisoq peqatigalugu suliassanik siunertamut tulluarsaalluni aqqissuusseqqinnissaq, taamaaliornikkut illersuisup suliassaarfani tamaasa isumagisinnaaniassammagit. Advokatrådip attuumassutilinnik ataatsimeeqateqarnermini paasivaa taamatut unaminartorsiornermi assersuutissaqartoq illersuisunik suliffiminni pingaarnemit soraarsitaasimasunik imaluunniit allamik suliffittaartariaqarsimasunik.³⁸

Advokatrådip inassutigai

- Eqqartuussivinni tamani najukkamiittunik illersuisutut allagartalinnik peqarnissaanut ikorfartuutaassaaq suliffigisani allani akissarsiaqarani sulinngiffeqarsinnaatitaanissaq, illersuisutut suliamik ingerlatsinissamut atatillugu.
- Eqqartuussivinni sisamaasuni tamani ulloq naallugu sulisussamik illersuisutut allagartalimmik atorfinitsitsisoqassasoq, taakkununga immikkut piumasaqaataassallutik ilinniaqqinnissaq nakkutilliinerlu kiisalu isorliunerusuni suliassanik pinerluuteqarsimanermut tunngasunik ingerlatsisarnissamik pisussaaffeqarneq kiisalu ”illersuisutut ikiuilluni” suliaqartarnissaq.³⁹

³⁷Kalaallit Nunaanni Illersuisuuneq: www.illersuisuuneq.gl/da/vaerd-at-vide/. Illersuisulli oqarnera naapertorlugu sulisitsisut ilaannit ataasiakkaanit illersuisutut sulinerup innuttaasutut naammassisassaanneranik akuersaartuunngillat.

³⁸ Takuuk oqaateqaataareersimasoq, ass. Sermitsiami: [Landsforsvarer er ikke nok](#), 23. marts 2017.

³⁹ Eqqartuussissuserisumikikiuisartumik sulisoqarluni siunnersuisarfeqalernissaanik inassuteqaat immikkoortoq 2.4-mi allaaserineqartoq takuuk.

3.3. Inatsisigut siunnersorneqarsinnaaneq siunnersuinerlu

Kalaallit Nunaanni inatsisitigut siunnersuisarfituaasoq, IKIU, pingaarutilimmik suliaqarpoq innuttaasunik aningaasatigut piunasaqaatinik naammassinnissinnaasunik inatsisitigut ikiorsiisarluni aammali ataatsimut isigalugu innutaasut pisinnaatitaaffinnik ilisimasaqarnerulernissaannik qaffassaalluni. IKIU naapertorlugu inatsisitigut ikiorsiineq sukumiisumik ingerlanneqartarpoq avinnermi, meeqqanik angerlarsimaffiup avataanut inissiisarnemi, siusinaartumik pensionisisitsisarnemi pisortallu ikiorsiissutaannik allanik pisartagaqarnermi kiisalu taarsiissutisarnermut tunngasuni.

Siunnersuisoqartarpoq eqqartuussissuserisut/eqqartuussissuserisunngorniartut inatsisilerituullu Nuummi IKIU-p allattoqarfiani nammineq kajumissutsiminnik sulisut telefonikkut mailikkulluunniit siunnersuisoralugit. Tamatuma saniatigut IKIU-p sineriak angallavigisarpaa ukiumut marlunniit tallimat tikillugit pisartumik, siunnersuiartorluni, innuttaasup Nuup avataani najugaqartut inatsitigut siunnersorneqarniassammata. Advokatrådip paasisai naapertorlugit IKIU-p aningaasaqarnera Danmarkimi Civilstyrelsenip aningaasaliiffigisarpaa, ukiumoortumik qinnuteqarnikkut pisartooq kiisalu Namminersorlutik Oqartussat immikkut ittumik aningaasaliissuteqartartuullutik. Siunnersuineq nammineq kajumissuseq tunngavigalugu ingerlanneqartarpoq IKIU-lli ingerlanneqarnerani aningaasaliissutit pisariaqartinneqartorujussuupput, soorlu allattoqarfeqarnermut, allaffissornermi atortunut siunnersuillunilu angalanernut atugassat.

IKIU-p sulinerata pingaarutaa ersersinneqarpoq Kalaallit Nunaanni innuttaasut - pingaartumik sumiiffinni inukitsuniittut – ataatsimut isigalugu ikiorserneqarnissamut periarfissalummata taamatullu aamma pisinnaatitaaffiit pillugit ilisimasakillutik. Siusinnerusukkut oqaatigineqareersutut eqqartuussuserisut illersuisutullu allagartallit Nuummi eqiterussimanerupput innuttaasullu assersuutigalugu suliani isumaginninnermut tunngasuni eqqartuussissuserisumit ikiorteqarnissaq pisinnaatitaaffiginngilaat. Kalaallit Nunaanni innuttaasut, Danmarkimi innuttaasutuulli, suliani pinngitsaaliilluni inissiisoqartillugu eqqartuussissuserisumit akeqanngitsumik ikiorneqarsinnaanngillat.⁴⁰

⁴⁰ Takuuk pineqartoq pillugu saaffiginnissut 28. marts 2024-meersoq, Tina Naamansenimit (Sila 360), GRU Alm. del, bilag 40, ilassutit ilanngugit apeqquteqaat tunngavigalugu oqallinnermut tunngatillugu, apeqquteqaataalluni pinngitsaaliinikkut inissiisoqartillugu assigisaanilu innuttaasut eqqartuussuserisumit ikiorserneqartarnerat.

Inatsisitigut siunnersuisarfiup IKIU-p pingaarutaanut aamma ersiutaavoq attuumassuteqartut naapertorlugit ingerlatsinermi nukissat piginnaangorsarsimanerillu unamminartorsiorfiusorujussuummata aamma kommunini innuttaasut pisinnaatitaaffiinik ilisimasaqannginneq eqqarsaatigalugu. Isumaginninnermi siunnersortinik amigaateqarneq annertoorujussuuvoq kommunillu assigiinngitsutigut sullissisut atorfinitsittarpaat isumaginninnermi suliassanik isumaginnittussatut ilinniarsimasuunngitsut. Inatsisartut ombudsmandiata 2022-mi kommuninik marlunnik misissuinnermini paasivai kommunet suliani meeqqanik angerlarsimaffiup avataanut inissiinnermut angerlartitsisarnermullu tunngasuni pingaarutilitsigut kukkuluttorujussuuartoqarsimasoq, ilaatigut suliat inissiinnermut tunngasut 15-it misissuiffiginneranni taakkunannga arfineq-marluk allakkatigut aalajangersaaffigineqarsimangitsuusut.⁴¹ Attuumassuteqartut malillugit allagangorlugit aalajangersaateqarnermut tunngasut, maalaaruteqarnissamut siunnersuisimanginnermut allatigullu sullissinermi arlalippassuartigut kukkuluttorsimanermut tunngasut suli unamminartorsiutaapput. Naak inatsisilerinnermi ataavartumik siuariartortoqaraluartoq.

Advokatrådi naapertorlugu innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaaneranni unamminartorsiornartoqarpoq annertuunik taamatullu aamma isumaginninnerup iluani, tassungali tunngasut nalunaarusiami matumani sukumiisumik sammineqanngillat siunnersuisoqatigiinniilli ilungersorluta kajumissaatigissavarput tamakku sammineqarnerulissasut.

Advokatrådip inassutigaa

- Kalaallit Nunaanni inatsitigut siunnersuisarfeqarnermut nukissanik amerlanerujussarnik aalajangersimasumik aningaasaliissutissanik immikkoortitsisoqassasoq, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaata isorliunerusortaani sullissinerunissamut atugassanik.

⁴¹ Inatsisartut Ombudsmandiat: [Undersøgelse af sager om anbringelse og hjemgivelse af børn](#), 5. maj 2022-meersoq.

3.4. Najukkami politeeqarneq

Kalaallit Nunaanni Poliitit annertuumik sulipput illoqarfiit pingaarnersaanni Nuummi politeeqarfinnilu allani 18-ini sinerissamiittuni. Illoqarfinni nunaqarfinnilu politeeqarfeqanngitsuni kommunefogedimik atorfinitsitsisoqartarpoq, namminersorlutik politiitut suliassanik ingerlatsisunik. Kommunefogedit pingaarutilimmik suliaqarput nunaqarfinni toqqissisimatitsillutillu eqqissisimatitsillutik aammalu politiit ikiortarlugit tigusarinninnerni misissuinerillu aallartinnerini, politiit tikinnissaasa tungaannut.

2023-mi maajip naanerani kommunefogeditut atorfinnit 72-iusunit 57-it inuttaqarput. Taamanikkut nunaqarfiit qulingiluat kommunefogedeqanngillat martsimili 2024-mi amigaataasut arfinilinngorsimapput.⁴² Kalaallit Nunaanni Poliitit oqaatigaat nunaqarfinni tallimat missaanniittuni kommunefogedeqarniarneq ajornakusoortorujussuusartoq. Imaappoq 2016-imi nunaqarfinni kommunefogedinik amigaateqarnermut naleqqiullugu ullumikkut amigaataasut ikileriarsimapput. Tamatumunnga pissutaasut pingaarnersaraat 2018-imi Kalaallit Nunaanni Poliitit pissarsiorluni ussasaarinissamut aningaasannammata, aningaasallu taakku atorlugit kommunefogedinik ilitsersuineq, sakkussanik pisiortorneq assigisaalu isumagineqarlutik.⁴³

Advokatrådip Kalaallit Nunaanni angalanermini Avannaata kommuneani Kommune Kujallermilu kommunefogedit oqaloqatigai, suliaminnik nuannarisallit pingaartitsisullu. Kommunefogedit taakku tamarmik eqqaavaat ilinniarnernissaq ilitsersuunneqarnerunissarlu aammalu politeeqarfinnut attavigisaminnut ataavartumik oqaloqateqartarnissaq, tamakku aqqissuussinermut iluaqutaasussaammata. Paasisutissat Advokatrådimit pissarsiarineqarsimasut malillugit kommunefogedit ukiumoortumik sapaatip akunnerinik marlunnik sivissusilimmik ilinniagaqarnissaminnut periarfissaqartitaapput, taakkununngali ilaatigut unamminartuusinnaavoq inuussutissarsiut pingaarneq qimallugu angalanissaq peqataanissarlu.

⁴² Inatsinik Atortitsinermut ministerip apeqqummut akissutaa nr. 61, GRU Alm. del, 4. juli 2023-meersoq & Inuussutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsisunik Atortitsinermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisup Naalakkersuisoq § 37 atorlugu apeqqummut akissutaa 049, kommunefogedinut tunngasoq, 20. marts 2024-meersoq.

⁴³ Kommunefogedinut aningaasaliissutit 2018-2021-mut atuukkaluarput nuunneqarlutilli 2021-2023-mut. Tak. FIU Alm. del – Bilag 193: Nalunaarutit allakkiaqs – Kommunefogedpulje, 10. september 2021-meersoq & Inats. Atort. Ministerip apeqqummut akissutaa nr. 1194, REU Alm. del, 28. august 2023-meersoq.

2012-mi kommunefogedit tunngaviusumik akissarsiaat malunnaatilimmik pitsanngoriarput, kommunefogedit politiinik sullissigaangamik ukiumut 80.000 kr.- it missaannittunik akissarsiaqartarlutik. Taakkua saniatigut kommunefogedit sunniutilimmik suligaangamik nal.akunnermusiaqarput 97,28 kr.nik.⁴⁴ Taamaalilluni kommunefogedit qaqutiguinnaq politiinut ikiuttartut kommunefogedillu illoqarfinni nunaqarfinni sulilluartut akissarsiaasa nikingassutaat annertugisassaangillat, sulilluartut allaffissornermut tunngasut politiitullu suliassat amerlasuut aalluttarmatigit. Advokatrådimit maluginiarneqarpoq danskit 2024-mut aningaasanut inatsisaanni isumaqatigiissutaasimasoq to mio. kr.-t atorlugit kommunefogedinut sulinermi atugassarititaasut misissuiffigineqarnissaat.⁴⁵

Politiit suliassaannik isumaginninnissap saniatigut, soorlu tamanna aamma Danmarkimi politeqarfinni pisartoq, politiit allaffissornermut arlalippassuarnik suliassaqartarput, Danmarkimi oqartussaasunit allanit suliarineqartartunik. Assersuutigalugu Kalaallit Nunaanni Politiit pas-inik biilernernullu allagartanik naammassillugit suliaqartarput aammalu ujaasinerit annaassiniarnerillu arlalissuit ingerlattarlugit.⁴⁶ Taakkua saniatigut Danmarkimi politiinut sanilliullutik annertunerujussuarnik eqqartuussutissanik nalunaaruteqartartuupput, eqqartuussinissamut assigisaanullu innuttaasunik aggersaasartuullutik, digitalimik digitalikkullu piuminarsakkamik aggersaasarnert Kalaallit Nunaanni suli atuutilersinneqarsimangimmata.⁴⁷ Aamma Kalaallit Nunaanni Politiit eqqartuussivinnisuulli nukissanik annertuunik atuisarput aqqissuussinerit unamminartortallit iluarsartuullugit, pilersarusiornermut eqqartuussinermillu kinguartitsikulaarnernut kiisalu unnerluutigisanik eqqartuussivimmukaassinernut assigisaanullu tunngasunik.

Immikkoortoq 2.2-mi allaaserineqarsimasutut najukkami politiit aammattaq sulingaatsiartarput eqqartuussinissamik piareersarlutillu ingerlatsinerminni. Naak akissarsianut pitsanngorsaatissamik isumaqatigiissuteqartoqarsimagaluartoq

⁴⁴ Inuussutissarsiornermut, Niuernermet, Aatsitassanut, Inatsisinik Atortitsinermet Naligiissitaanermullu Naalakkersuisup § 37 atorlugu apeqqummut akissutaa 049 kommunefogedinut tunngasoq, 20. marts 2024-meersoq.

⁴⁵ 2024-mut Aningaasanut inatsit, § 11.23.01.10.

⁴⁶ Takuuk Kalaallit Nunaanni Politiit: [Årsstatistik 2023](#).

⁴⁷ Justitsministeriap november 2023-mi inatsisissatut siunnersuut tusarniaassutigaa, Kalaallit Nunaanni digitalimik digitalimillu piuminarsakkamik atuilernissaq pillugu. Eqqartuussivinnut Aqutsisoqarfiup aamma sulissutigaa Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiviit teknikkikkut periarfissarsiuunnerat, digitalimik digitalimillu piuminarsakkamik atuilernissaq siunnerfigalugu. Takuuk www.hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/68258.

Kalaallit Nunaanni politiit atorfilinnut tunngasunik inuttassaqarniarmullu ikiuutaasunik, suli politeeqarfinni ulapaarnerujussuaq atuuttarpoq politiingorniarlunilu ilinniarfimmi ilinnialertartut suli ikittuinnaapput, atorfinnik inuttalersuinissamut pisariaqartinneqaraluartut.⁴⁸ Suliassanik ilungersunartunik piiminaatsunillu tamanik Kalaallit Nunaanni unnerluussisussaataasunut nuussinissamik inassuteqarneq kapitali 2-mi sammineqartoq nukissaqarnerulersitsisussaavoq politiit suliassanut pingaarutilinnut najukkami politeeqarfinni aallussinerulernissamut, ullumikkut aallunnikinnerusunut. Aamma eqqartuussissuserisunik ikiorsiisartunik siunnersuisarfeqalernissap inassutigineqartup kinguneranik politiit suliassatigut oqilisaaffigineqartussaassapput, innuttaasunik siunnersuisarneq eqqarsaatigalugu.

Advokatrådip inassutigaa

- Kalaallit Nunaanni Politiit qitiusumik najukkanilu kommunefogedinik ilinniartitsillutillu siunnersuisarnerannut ungasinnerusoq isigalugu aningaasaliissuteqarnissaq qulakkeerneqassasoq.
- Kommunefogedit nal. Akunnermusiaat iluarsiiiffigineqassasut, taamaaliornikkut akissarsiat tamarmiusut qanoq suliaqassutsimut naapertuunnerulersinneqassallutik.

3.5. Meeqqanik inuusuttunillu videokkut killisiuisarnerit

Inatsisinik unioqqutitsinerit ilungersunartut meeqqanik inuusuttunillu eqquisimanerannik pasinartoqartillugu, soorlu kinguaassiuutitigut atonerluisimanerit eqqarsaatigalugit, eqqartuussisoqarnissaanut atatillugu nassuiaasoqartarpoq amerlanertigut videokkut killisiuinerit meeqqap najugaqarfiinut qaninnerpaani illoqarfinni annernit ingerlanneqartartut atorlugit. Taamatut suleriaaseqarnermi meeqqap eqqartuussivimmi nassuiaateqarnissaa pinngitsoortinniarneqartarpoq. Taavali meeraq politiinit nassuiaatinneqartarpoq videokkut immiunneqartumik, immiussarlu eqqartuussivimmi uppernarsaatit atorneqartarluni.⁴⁹

⁴⁸ Takuuk Inatsisinik Atortitsinermt ministerip apeqqummut akissutaa nr. 67, GRU Alm. del, 20. september 2023-meersoq.

⁴⁹ Takuuk Inats. Atortitsinermt ministeriap qulequttamik sammisaqarnera: Isumaliutissiissut nr. 1554/2015-immersoq, pinerluttoqarsimatillugu meeqqanik inuusuttunillu videokkut killisiuisarneq.

Videokkut killisiuinerit ingerlanneqartarput politeeq videokkut killisiuisussatut immikkut ilinniarsimasoq atorlugu. Kalaallit Nunaanni Politiit illoqarfinni arnerna sisamani videokkut killisiuisartoqarput amerlanerilli Nuummumut atasuupput taammaattumillu taakku angalakulaartuupput. Ukiuni kingullerni videokkut killisiuisarneq sinerissami pitsanngoriarsimavoq, pingaartumik killisiuisarfinnik atortunillu nutaanik pilersuisoqarsimalluni. Kalaallit Nunaanni Politiit immikkut pingaartillugit samminerulersimavaat meeqqanik inuusuttunillu kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasunik suliat, ilaatigut suliniut ”innarliinermik” taasaq ingerlanneqalersimalluni, immikkut sullissigineqarlutik meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimasut aammalu politiit aqutsisuannik videokkut killisiuinerinik atuutilersitsinermut ataqatigiissaarisartumik atorfinitsitsisoqarsimalluni.⁵⁰

Videokkulli killisiuisarnernut tunngatillugu suli unamminartorpassuaqarpoq. Soorlu aqqissuussaannikkut pissutsit pilersitaannik unamminartoqarpoq, sumiiffiit isorartummata silalu eqqoruminaassinnaasarluni, videokkut killisiuisussat politiit allallu killisiuinermi peqataasussat sinerissami illoqarfinnut angalasarnerat eqqarsaatigalugu. Kalaallit Nunaanni Politiit unamminarnerpaatut isigaat pasineqartumut unnerluutigineqartumulluunniit unnerluussanngorsinnaasumut illersuisussamik pissarsiniartarneq, videokkulli killisiuinerinik ilaasariaqartumut. Immikkoortoq 3.1-imi allaaserineqarsimasut pingaartillugit eqqarsaatigisariaqakkat ilagaat suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni illersuisussanut akissarsiasatut maleruagassat allanngortinneqarnissaat, videokkut killisiuinerinik illersuisuusup aningaasartuutaanut piviusunut akissarsiasat naleqqunnerulersillugit.

Videokkut killisiuinerit suliani pinerluuteqarsimanermut tunngasuni uppersaasatut atornerqartarput taamalu tunngaviummik saneqqutsinerullutik, malittarisassaq pingarneq tassaammat uppersaasat toqqaannartumik eqqartuussivimmi saqqummiunneqassasut eqqartuussissutissap isumaqatiginninniutigineqarnerani pingaarnerusumi. Taamaattumik illuatungeriinni peqataasut tamarmik inatsisitigut innarlitsaalisaanerannut pingaartuuvoq videokkut killisiuinerinik maleruagassat maleqqissaarlugit pinissaa, ilinniartuursimasut sulisullu misilittagaqarluartut peqatigalugit. Tamatigut eqqartuussissuserisoq illersuisutut suliasinneqartariaqarpoq pasinnittoqartillugu.

⁵⁰ Takuuk Inats. Atortitsinermut ministeriap apeqquteqqaammumut akissutaa nr. 22, GRU Alm. del, 22. august 2019-imeersoq Inats. Atortitsinermut ministeriamit: [Status for gennemførelse af initiativerne fra det grønlandsk-danske tværgående arbejde om udsatte børn og unge i Grønland](#), 8. april 2022-imeersoq.

Tamatuma saniatigut soorlu danskit suleriaasaanni pisartutut, unnerluussisumik najuuttoqartariaqarpoq, videokkut killisiuisup oqaloqatigisinnaasaanik, naliliisinnaasumillu apeqqutit akissutillu upernarsaatip qanoq atorsinnaatigineranik., Soorlu immikkoortoq 2.4-mi allassimasutut innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerat malunnaatilimmik qaffaaffigineqassappat pisariaqarpoq siunnersuisarfimmik eqqartuussissuserisumik ikiuisartumik sulisulimmik pilersitsinissaq. Tamanna aamma atuuppoq suliani videokkut killiuinermut tunngasuni, eqqunngitsuliorfigineqartoq eqqartuussissuserisumik ikiuisartumik sullinneqartariaqarmat imaluunniit allamik ikiuisartumik illersuisoqartariaqarmat, pingaarnertut inatsisilerinermut tunngasunik suliaqartarlunilu piginnaanngorsarsimasumik, isumaginninnermut tunngasuunngitsunik.

Advokatrådimi lisimaneqarpoq videokkut killisiuineri misiliisoqartarsimasoq pasineqartup illersuisua inimi allamiitillugu videolinkikkullu peqataatillugu. Advokatrådip inatsisitigut innarlitsaalisaaneq tunngavigalugu tamanna eqqarsarnartoqartippaa, illersuisuusup videokkut killisiuineri pissutsinik atuuttunik nakkutiginnissinnaanngimmat taamaaliornerlu illersuisumik pissarsiniartarnermut atatillugu unamminartorsiornermi aaqqiissutissatut atorineqartariaqarani.

Advokatrådip inassutigaa

- Videokkut killisiuinerit inatsisilerituutut ilinniarsimasumik unnerluussisumik, eqqartuussissuserisumillu ikiuisartumik pasineqartumut unnerluussamulluunniit sinniisuusumik najuuttoqarluni ingerlanneqartassasut.

4. Tigusanut pineqaatisinneqarsimasunullu atugassarititaasut

Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermut inatsisimmi pillaatissiiinani pineqaatissiisarnermi annertuumik sammineqartariaqarpoq siunissami pinerluuteqartarneq pillugu pitsaaliuinissaq, tassunga ilanngullugu pineqaatissinneqarsimasunik kingumut innuttaasutut inooqataalersitsiartarnissaq.⁵¹ Taamaattumik Kalaallit Nunaanni Pinerluuteqarsimasunut parnaarussiviit ilusilersugaapput siunertaralugu pineqaatissinneqarsimasut illoqarfimmi sulisinnaannissaat ilinniagaqarsinnaanissaallu taamalu inuiaqatigiinnut avatangiiserisaminnut atassuteqarlutik.

Advokatrådip 2016-imi tikkuarpaa Kalaallit Nunaanni isertitsiviit annertusiartuinnartumik matoqqasunngorsimasut, parnaartagaallutik, ungerutissianik kapinartulinnik assersugaallutik inuiaqatigiinnullu avatangiiserisaminnut annikitsuinnarmik atassuteqarlutik. Pinerluuteqarsimasunik Isumaginnittoqarfiup tamatumunnga pissutaasutut oqaatigaa parnaarussiviit immikkut paarisassatut eqqartuunneqarsimasunik parnaarussaqaqartarnerat, isertitsivimmi ammasumi najugaqartuunissamut naleqqutinngitsunik.⁵² Tamatuma kingorna Nuummi isertitsivittaami 2019-imi ammarneqartumi matoqqasumik immikkoortortaqaqalerpoq, immikkut paarisarialinnut immikkoortortaqaqarfartumik, Advokatrådillu isumaa malillugu taamatut immikkoortortaqaqalersimaneq nalitsinnut tulluartaulluinnarpoq ingerlalluarlunilu.

Pinerluuteqarsimasunik Isumaginnittoqarfiup aamma erseqqissaatigai isumannaallisaatit, immikkoortunut ammasunut matoqqasunullu atuuttut pilersinneqarsimasullu tigusanut immikkoortortani Nuummi, Ilulissani Sisimiunilu.⁵³ Advokatrådimit Ilulissanut, Qaqortumut Tasiilamullu tikeraarnermi maluginiarneqarsimavoq ullumikkut parnaarussiviit siornatigumut naleqqiullutik ammanerujussuusut. Tamanna illutaanni takuneqarsinnaavoq parnaarussiviit allanngungaatsiarsimammata suliasartaanilu aamma parnaarussat kiffaanngissuseqarnerujussuanngorsimapput.

⁵¹ KN-mi Eqqartuussiveqarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuaq: Isumaliutissiissut nr. 1442/2004, q. 809 ff.

⁵² Sermitsiaq: [Kriminalforsorgen anerkender lukkedesproblemet](#), 7. december 2016-imeersoq.

⁵³ Takuuk KN-mi Pinerluuteqarsimasunut Isumaginnittoqarfik: [Årsrapporten 2020](#).

Siornatigut parnaarussivinni paarsisussanik pissarsiniarneq unamminartorsiorfiungaatsiarsimasoq maanna pissutsit aalajaannerulersimapput, parnaarussivinni tamani annerusumik atorfiit pigineqartut tamarmik inuttaqarlutik, tamatumunngalu pissutaapput naligiissitsinermut tapinik, kalaallinut parnaarussivimmi paarsisunut 2020-mit pisartagaritinneqaleneri.⁵⁴

Parnaarussat ikigisassaannngitsut parnaarussivinni Advokatrådip pulaarsimasaaniittut parnaarussiviit avataanni suliffeqarput. Tamanna immikkut ittuuvoq parnaarussivinni sulisitsinermut siunnersortinik pissarsiniarneq ajornakusoortoq tunngaviginiassagaanni. Dansk 2024-mut aningaasanut inatsisaanni parnaarussivinni sammisaqartitsiniarnerup pitsanngorsarnissaanut atugassanik immikkoortitsisoqarsimavoq.⁵⁵

Parnaarussivinnili inissaqarniarnikkut unamminartoqarpoq suli aamma Kalaallit Nunaanni Pinerluuteqarsimasunik Isumaginnittoqarfiup 2022-mi ukiakkulli sinnilimmik inissiisarneq atorlugu pineqaatissinneqareerlutik utaqqisunik ikilisaaneq ingerlassimavaa. 2022-mi juulimi utaqqisut 102-upput agguaqatigiisillugu qaammatini tallimangajanni utaqqineq sivissuseqartarluni ukiorli ataaseq qaangiummat utaqqisut 66-inngorsimapput. Taakkunannga 24-t utaqqivaat Immikkoortortaq-Inussummi katsorsartinnissamut inissanut arfineq-pingasusunut pinissartik, tassanilu Socialstyrelsen neqeroortigisarpaa inuit kinguaassiuutigigut atornerluisimasutut eqqartuunneqarsimasut katsorsartinnissaat.⁵⁶ Suliniut aningaasaliissutaagallartut atorlugit ingerlavoq Inatsisinilli Atortitsinermut ministeriap suliniut naliliiffigineqareerluni tamanut saqqummiunneqareerpat isummerfiginiarpaa qanoq pisoqarumaarnersoq.⁵⁷ Paasissutissat atuumassutilinnik ataatsimeeqateqarnermi Advokatrådimit pissarsiarineqarsimasut malillugit suliniut iluatsilluarsimavoq.

Advokatrådip paasisai malillugit Kalaallit Nunaanni pineqaatissiisarnermi inuiaqatigiinni kiffartuussinissaq taamaallaat killilimmik atorneqartarpoq. Danmarkimi misissuinerup takutippaa inuit inuiaqatigiinni kiffartuussisussatut

⁵⁴ Kalaallit Nunaanni politiit parnaarussivimmilu paarsisut akissarsiatigut naligiissitaalernissaat pillugu isumaqatigiisutaagallartoq, danskilli naalakkersuisusa nalunaarutiginiikuvaat atuutilivissussamik aaqqiissuteqartoqarnissaa.

⁵⁵ Sermitsiaq: [Dansk finanslov: 120 mio. kr. til Grønland og Færøerne](#), 27. november 2023-meersoq.

⁵⁶ Takuuk Inats.Atortitsinermut ministerip apeqqummut akissutaa nr. 912 apeqqullu nr. 1106, REU Alm. del, 1. september 2023-meersoq.

⁵⁷ Inats.Atortitsinermut ministerip apeqqummut akissutaa nr. 84 fra Folketingip Aning. Ataatsimiititaliaa, 2023-mi Aning,inatsisissatut siunnersuut (L 65), 25. april 2023-meersoq.

pineqaatissinneqartut piunasaqaatitaqanngitsumik pillagaanatik utersaariartarnerat pingaarutilimmik annikinnerusartoq.⁵⁸ Inuiaqatigiinnik kiffartuussineq atorneqarnerulerpat tamatuma kinguneranik innuttaaqataanermut akuuneruleqqinnissaq sammineqarnerulissaaq pinerluuteqartarnerlu siunissami pitsaaliorneqarnerulerluni, tamannalu tassaavoq Kalaallit Nunaanni pineqaatisseeriaatsimut tunngaviusoq.

Advokatrådip inassutigai

- Misissorneqassasoq inuiaqatigiinni kiffartuussisussatut pineqaatinneqarsinnaalernerunissamut inatsisitigut suliassatigullu periarfissat qanoq innersut.
- Aningaasanik immikkoortitsisoqassasoq Immikkoortortaq-Inussuk ingerlaannarsinnaaqullugu allillugulu, siunertaralugu inuit kinguaassiuutitigut atornerluisimasutut pinerluuteqarsimasut amerlanerusut piaartumik katsorsarneqarlutillu pillagaasinnaanissaat.

5. Inatsisinik paasissutissanillu atuisinnaassuseq

Kalaallit innuttaasutut suli periarfissaluttorujussuupput malittarisassanik atuuttunik

ilisimasaqalernissaminnut aamma malittarisassat taakku eqqartuussivinnit qanoq nassuiaatissaqartinneqarnerusut. Kisitsisinngorlugit takussutissianik assersuutigalugu

sullissinerup sivissusii, parnaarussivimmiinnissamut utaqqisuniittarnermut pinerluuteqarnermullu utersaartoortarnermut tunngasunik amigaateqarnerup ajornakusoortunngortippaa malinnaasinnaaneq kiisalu inuiaqatigiinni ineriartorneq pillugu pitsaasumik oqallissinnaaneq. Taakkua saniatigut innuttaasut paasissutissanik pilersorneqarnerminni unamminartorsiorput, aaqqissuussaaneq danskisut kalaallisullu ingerlasussaammat, tassunga ilanngullugit sumiorpaluutit assigiinngitsut, taavalu oqalutsit nutserisullu amigaataasorujussuullutik aamma kalaallisut assigiissaartumik inatsisilerinermut taaguusersuineq.

Kapitalimi uani Advokatrådi inassutissaqarpoq inatsisilernermit eqqartuusseriaatsimilu pitsannguutaasinnaasunik, pissutsit pingaarutillit

⁵⁸ Inats. Atortitsinermit ministerip apeqqumut akissutaa nr. 553, REU Alm. del, 3. marts 2022-meersoq.

inatsilerinermilu taaguusersuutit kiisalu nutserinermut oqalutseqarnermullu tunngasut innuttaasut inatsisitigut innarlitsaalisaanerannut pingaarutillit pillugit.

5.1. Inatsisit eqqartuusseriaaserlu

Inatsisit atuuttut eqqartuusseriaaserlu ataatsimut isigalugu Kalaallit Nunaanni paasisaqarfigiuminaatsuupput.

Inatsisinik atortitsinermi danskit naalakkersuisui inatsisit nalunaarutaannik suliaqarnissamut akisussaasuupput, imaappoq inatsisip allaqqaarnerata kingusinnerusukkut allannguutissartaasa inatsisinngortinneri. Inatsisit nalunaarutitaat sakkussaapput pingaarutillit inatsisiliornermik atuuttumik paasiuminarsaallutillu paasisaqarfiusaramik. Inatsisinik atortitsinermut ministeriap maajimi 2023-mi Folketingip Kalaallit Nunaat pillugu Ataatsimiisitaliaanut nalunaarutigaa ministeriamit pingaartillugit tulleriarinermi suliarineqartussanngortut inatsisit nalunaarusiorneri annertuut imaluunniit inatsisit allannguutissaat annertuut inatsisinik paasinarsaasussat.⁵⁹ Tamatuma kingorna Inatsisinik Atortitsinermut ministeriap Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermut inatsitmmut eqqartuussisarnermullu inatsimmut nalunaarutit nutaat atuuttussanngortippai. Sulili Kalaallit Nunaanni inatsisinik atortitsinermut tunngatillugu inatsiseqarpoq suli nalunaarusiorneqarsimanngitsunik tamannalu pissutigalugu inatsisit imarisaat paasiuminaassinnaasarpur. Tamanna pingaartumik atuuttarpoq eqqartuussivimmi sulisunut inatsisilerituutut ilinniarsimanngitsunut.

Sulisunut aamma unamminartut ilagaat pisortatigoortumik eqqartuussutit pillugit nalunaarsukkanik qarasaasiakkut katersiiveqannginnera, taamalu Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni aalajangersakkat takuneqarsinnaasaratik, Nunattalu Eqqartuussisuuneqarfia kisiartaavoq eqqartuussutit inernerinik eqqartuussutillu naalisarnerinik nittartagartik aqqutigalugu saqqummersitsisartoq.⁶⁰

Advokatrådi attuumassutilinnik ataatsimeeqateqarnermini ilisimatinneqarsimavoq eqqartuussiviit, politiit aamma illersuisutut allagartallit tamarmik immikkut eqqartuussutinut nalunaarsuutinik qarasaasiakkut katersiveqartut imaluunniit eqqartuussivimmi suleriaatsit pillugit assigisaanik avitseqatigiiffeqartut. Tamatuma kinguneranik attuumassuteqartut naligiillutik eqqartuussivimmi suliat

⁵⁹ Inatsisinik Atortitsinermut ministerip apeqqummut akissutaa nr. 39, GRU Alm. del, 31. maj 2023-meersoq.

⁶⁰ Domstol.dk: www.domstol.dk/groenlandslandsret/aktuelt/.

iserfigisinnaangilaat. Pisortatigoortumik eqqartuussutit pillugit qarasaasiakkut katersiiveqarnissamik pisariaqartitsinerup sakkortusaatigaa tamakku pillugit nammineq aaqiissutissamik nassaarniartoqarsinnaanginnera, Kalaallit Nunaanni eqqartuussivimmi suleriaatsit pillugit, soorlu Karnovitut ittumik.

Inatsisit nalunaarutitai ikittuinnaammata aamma eqqartuussutit pillugit qarasaasiakkut katersiveqanngimmat inatsisitigut innarlitsaalisaaneq pingaarutilimmik unaminartunngorpoq, inatsisinut eqqartuusseriaatsimullu atuuttunut tunngaviusumik ilisimasaqarnissaq aqquataammat inuiaqatigiinnut inatsinik tunngaveqarlutik ingerlalluartunut. Tamanna immikkut atuuppoq inuiaqatigiinnut inatsinik tunngaveqartunut kalaallinut, eqqartuussiveqarnermi annertuumik inatsisilerituutut ilinniarsimanngitsunik atuisuusunut taamaattumillu annertunerpaamik inatsisit atuuttut pillugit ikiorserluarneqartariaqartunut.

Advokaatrådip maluginiarpaq eqqartuussivinnut aningaasaliissutit pillugit ukunut arlalinnut 2024-2027-mut isumaqatigiisummi anguniarneqartoq Kalaallit Nunaanni aalajangersakkat toqqakkat danskit eqqartuussutitut qarasaasiakkut katersiviinut ilanngunniarneqartut, taamaaliornikkut Kalaallit Nunaanni eqqartuussiviit it-mik atuinermi nukittorsaaffiginiarlugit.⁶¹ Eqqarsaatigineqarsinnaavoq siunertamut tulluarnerrunnginnera Kalaallit Nunaanni eqqartuussutitut immikkut qarasaasiakkut katersiveqalernissaa pitsaanerussannginnera. Eqqartuusseriaatsip Kalaallit Nunaanni atorineqartup pisortatigoortumik atorineqarsinnaanissaa qulakkeerniarlugu piaarnerpaamik aallarnisaataasumik suliniutaasariaqarpoq danskit eqqartuussutitut qarasaasiatigut katersuiata aamma Kalaallit Nunaannit atorineqarsinnaalernissaa.

⁶¹ Inats.Atortitsinermut ministeria: Eqqartuussivinnut aningaasaliissutit pillugit isumaqatigiisut, 2024-2027, [Bilag 2 – Initiativer vedrørende Nordatlanten](#), 22. november 2023-meersoq.

Advokatrådip inassutigai

- Kalaallit Nunaanni inatsisiliormi atuuttumi inatsisit nalunaarutaannik suliaqarneq suliaasaqarfinnut tiguneqareersimasunut tiguneqareersimannigitsunullu tunngatillugu danskit inatsisiliuunneqartarnerasuulli salliutinneqartariaqartoq
- Eqqartuussutit qarasaasiatigut nalunaarsorneqarfiannik Kalaallit Nunaanni piaartumik aallartitsisoqassasoq, tassunga ilanngullugit Eqqartuussusooqarnermi Aqutsisoqarfiup Kalaallillu Nunaanni eqqartuussiviit nukinnik pisariaqartinneqartunik pilersorneqssasut eqqartuussutunik attuumassuteqartunik toqqaallutillu tigooraasinnaaqullugit.

5.2. Nalunaarsuinerit kisitsisinnngorlugillu takussutissiat

Qularnanngilaq eqqartuussiviit, politiit Pinerluuteqarsimasunillu Isumaginnittoqarfik naammattunik periarfissaqanngimmata paasissutissanik katersissallutik paasissutissallu attuumassuteqartut kisitsisinnngorlugit saqqummiutissallugit assersuutigalugu piffissamut sullissinermut atukkamut, parnaarussaaniissap utaqqineranut pinerluuteqaqqinnissamullu.

Kalaallit Nunaanni Pinerluuteqarsimasunut Isumaginnittoqarfiup kingullermik 2020-mi ukiumoortumik nalunaarusiorpoq, taamanikkut 2013-imili ukiumoortumik nalunaarusiamik saqqummersitsisimanani.⁶² Tamatuma saniatigut Pinerluuteqarsimasunut Isumaginnittoqarfiup qaqutiguinnaq saqqummersittarpai sammisat immikkut ittut, nalunaarsuinerit katersineq sullissinerup aqqissuussaanerata pisoqalisimanera pissutigalugu assammik ingerlattariaqarmat taamalu nukissanik atuinartupilussuulluni. Ilaatigut pigineqanngillat Kalaallit Nunaanni nalunaarsuinerit pinerluuteqaqqittarnermut uteqqiattarnermut tunngasut (procentinngorlugit agguanneqarsimasut), Pinerluttunik Isumaginnittoqarfiup Pisortaqaqfiata imaluunniit Kalaallit Nunaanni Pinerluttunik Isumaginnittoqarfiup tamakku kisitsisinnngorlugit takussutissiarineq ajormatigit. Maanna sulissutigineqarpoq aqqissuussaaniikkut ikorfartuuteqalernissaq, soorlu it-mik ingerlatsinerup Danmarkimi Pinerluuteqarsimasunik Isumaginnittoqarfimmut

⁶² Takuuk Pinerluuteqarsimasunut Isumaginnittoqarfik: www.kriminalforsorgen.gl/publikationer/.

nuunneqarneratigut. Suliap ukiut arlaqartut atorlugit ingerlanissaa naatsorsuutigineqarpoq.⁶³

Kalaallit Nunaanni Politiit ukiumoortumik nalunaarusiortarput kisitsisinngorlugit paasissutissanik ilallugit saqqummersinneqartartumik, soorlu nalunaarutiginnittarnerit amerlassusaat suunerilu ilanngullugit, Kalaallit Nunaanni pinerlunniartarnerup qanoq ittuuneranik takutitsisunik. Pinerluuteqarsimasunut Isumaginnittoqarfittuulli politiit aamma killilimmik periarfissaqarput suliat aaqqissuussaannerat maannakkutut ittoq atorlugu kisitsisinngorlugit paasissutissanik katersillutillu saqqummersitsisarlutik. Sulianik aaqqissuussivik POLSAS Kalaallit Nunaanni Politiit pilersaarutigaat atuutilissasoq, naatsorsuutigalugu nalunaarsuisoqalersinnaasoq, soorlu politiit agguaqatigiissillugu sullissinermi piffissamik qanoq atuisarnerat pillugu.⁶⁴

Eqqartuussivinni saqqummersinneqartarput ataavartumik kisitsisinngorlugit paasissutissat eqqartuussivinni, Nunatsinni Eqqartuussivimmi Nunattalu Eqqartuussisuuneqarfiani suliassat takkuttut, naammassisat ingerlasullu pillugit. Tanaakkua saniatigut Nunatta Eqqartuussisuuneqarfiata kvartalikkuaartumik takussutissiortarpari suliat pinerluuteqarnermut tunngasut pillugit maalaarutit sularinerannut piffissamik atuinert, taakkulu assammik misissuinikkut ingerlasarput. Suliat siullermeerutaasumik eqqartuussivinni sularineqartartut sullissinermi piffissamik qanoq atuisarnerat kisitsisinngorlugit nalunaarsorneqarneq ajorput, taamalu ajornakusoortarpoq naliliiffigissallugu suliat piffissaq naammaginarpoq atorlugu ingerlanneqarnersut, eqqartuussiviit naammattunik nukissanik peqarnersut, aamma eqqartuussiviit akornanni nukissaq silatusaartumik agguataarneqarsimanersut. Aamma kisitsisinngorlugit takussutissiarineqarneq ajorput suliat qanoq amerlatigisut eqqartuussivinnit Nunatsinni Eqqartuussivimmut innersuussutigineqartarnersut, suliat qanoq annertutigisut Nunatta Eqqartuussisuuneqarfianit eqqartuussivinni suliareqqitassanngorlugit utertinneqartarnersut assigisaalu. Ullumikkut ajornakusuussaaq eqqartuussivinnullu piffissamik atuinissamik piunasaqartussaalluni kisitsinngorlugit nalunaarusiornissaq, Kalaallit Nunaanni eqqartuussiviit digitaliseeriinerat appasimmat kisitsisinngorlugillu nalunaarsuinerit assammik pisarmata.

⁶³ Inats. Atortitsinermut ministerip apeqqummut akissutaa nr. 253, REU Alm. del, 30. november 2023-meersoq.

⁶⁴ Takuuk Inats. Atortitsinermut ministerip apeqqummut akissutaa l 950, REU Alm. del, 19. september 2023-meersoq.

Danskit naalackersuisuisa Folketingillu eqqartuussivinnut aningaasaliissutissat pillugit ukiunut arlalinnut 2024-2027-mut isumaqatigiissutaanni katillugit 19,1 mio. kr.-t Kalaallit Nunaanni eqqartuussiviit IT-mit ikorfartorneqarnerisa nukittorsarneqarnissaannut aningaasaliissutigaat.⁶⁵ Advokatrådip qanimut malittarissavaa Eqqartuussiviit Aqutsisoqarfiata digitaliseeriinermik siuarsaalluni suliamik ingerlatitseqqinnissaa.

Inatsisinik atortitsinerup iluani nalunaarsuinernik amigaateqarnerup ajornakusoortippaa innuttaasut inatsitigut innarlitsaalisaanerisa qanorpiaq innera, eqqartuussiveqarfimmik naapitsisarnermut atatillugu aamma pitsaassusilimmik oqalliseqatigiinnermi, soorlu atorfiit tulluarsarnissaannik pisariaqartitsineq, atortorissaarutit, suleriaatsit assigisaalu pillugit. Assersuutigalugu attuumassuteqartut arlallit Advokatrådimit oqaatigaat piffissaq eqqartuussivinni sullissinermut atorneqartartoq pitsanngoriarsimasoq, ajornakusoortorli ineriartornerup iluamik malinnaaffiginiarnera, nalunaarsukkanik sanilliusiffissanik tunngavissaqanngikkaanni. Advokatrådimit maluginiarneqarpoq Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Instituttimit arlaleriarluni uparuarneqartarsimasoq nalunaarsukkanik amigaateqarneq tamannalu Kalaallit Nunaanni inuttut pisinnaatitaaffiit eqqarsaatigalugit inatsisinik atortitsinermut allanullu inuiaqatigiinnut tunngasut eqqarsaatigalugit pingaarutilimmik unamminartortaqrpoq.⁶⁶

Advokatrådip inassutigaa

- Inatsisinik atortitsinermut tunngatillugu suliffeqarfiit Kalaallit Nunaanniittut piaarnerpaamik it eqqarsaatigalugu ikorfartorneqarnissaat isumannaallisaavigineqartariaqartoq, taamaaliornikkut nalunaarsuinernit katersineq kisitsisinngortitsinerillu tamanut saqqummiussisarneq ullumikkornit annertunerujussuarmik pisalerniassamat.

⁶⁵ Inats. Atortitsinermut ministeria: Eqqartuussivinnut aningaasaliisutit pillugit 2024-2027-mut aningaasaliissutit, [Bilag 2 – Initiativer vedrørende Nordatlanten](#).

⁶⁶ Takuuk Inuit Pisinnaatitaaffiinnut Instituttip Inatsisartunut nalunaarutai [2021-22](#) & [2022-23](#).

5.3. Taaguusersuutit oqalutsillu

Oqaatsit inatsisinik atortitsinerup iluani kisimik unamminartorsiortitsinngillat, tamannami aamma atuummat aqutsisoqarfimmi, inatsisiliortuni assigisaanilu, danskisut kalaallisullu ingerlatsisussaataasuni, tassunga ilanngullugit sumiorpaluutit.

Advokatrådip attuumassutilinnik ataatsimeeqateqartarnermini paasivaa unamminartut annersaasa ilagigaat kalaallisut inatsisiliornermut tunngasunik taaguusersuinermi assigiissaakkanik peqannginneq. Advokatrådimit takussutissiorneqartut ilagaat assersuutit nutserinerliornermut tunngasut, takunnissimasunik killisiuinermut imaluunniit aqutsisoqarfimmit aalajangersakkanut tunngasunik aammali inatsisit danskisoortut kalaallisuumngortinneranni qularnarsisinnaasartoq malittarisassat sorliit Kalaallit Nunaanni innuttaasunut atuunnersut.

Oqaasileriffik (Grønlands Sprogsekretariat) 2023-mi danskit aningaasanut inatsisaannit aningaasaliiffiqeqarpoq inatsisilerinermi kalaallisut taaguusersuinerup ineriartortinnissaanut assigiissarnissaanullu atugassanik. Tamanna tunuliaqutaralugu suliniummik aallartitsisoqarsimavoq ukiuni marlunni ingerlanneqartussamik, Ilisimatusarfimmi oqalutsit nutserisutullu immikkoortorta q inatsisilerinermillu iimmikkoortorta q suleqatigalugit suliarineqartussamik tamatumalu inernerisussaavai taagutinu katersivik elektroniskiusoq kiisalu ujarlerfissaq. Kalaallisut taaguutini assigiissaaraluni ineriartortitsineq inatsitigut innarlitsaalisaanermut annertuumik pingaaruteqarpoq Advokatrådillu isumaa naapertorlugu salliutinneqartuartaarluni.

Unamminartorujussuaq alla tassaavoq kalaallit aqqissuussaananeranni tamani atuuttoq oqalutsinik nutserisunillu amigaaqeqarnerujussuaq. Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivinni kalaallisut danskisullu oqaatsit tamarmik ator neqarput eqqartuussinermilu oqaatsit ator neqartut tassaasarput innuttaasup nammineq ator usunnerusai.⁶⁷ Taamaattumik eqqartuussinerni annertuumik oqalutseqarneq atuuttarpoq oqalutseqarnerullu pitsaassusaa atuunneralu eqqartuussivimmi immikkut pingaaruteqartuuvoq inatsisitigut innarlitsaalisaaneq eqqarsaatigalugu.⁶⁸

⁶⁷ Takuuk KN-mi Eqqartuussiviit: [Introduktion til Grønlands Domstoles 1. instans](#), REU Alm. del, Bilag 277, 22/23 (2. samling).

⁶⁸ Oqalutseqartarnerup inatsisitigut innarlitsaalisaanermut pingaarutaa siornatigut paasissutissiissutaasimavoq Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Instituttimit Ilisimatusarfiullu pissutsinik 2019-imi misissuineranit [tolkning i det grønlandske retsvæsen](#).

Eqqartuussiveqarfimmi ilaatigut tamanna ima kinguneqartarpoq eqqartuussutip inernerata sivisuumik utaqqisariaqartarnera, kalaallisut danskisullu nutserneqaaqqaartussaamat imaluunniit videokkut killisiuineq kinguaattoorsinnaavoq killisiuinermi oqalutsimik pissarsiniarneq ajornaraangat. Tamatuma saniatigut ilinniarsimasunik oqalutseqannginnea pissutaalluni kukkuluttortoqarsinnaavoq suliassamut tassunga ilinniarsimasuunngitsut imaluunniit oqaluttanermik nutserinermillu misilittagaqanngitsut atorneqarneqartariaqartarlutik.

Attuumassutilinnit arlaqartuni uparuarneqarpoq oqalutsinut nutserisunullu Ilisimatausarfimmi ilinniarsimasunut akissarsiatigut atugassarititaasut isumaqatigiissummik tunngaveqartut iluarsineqarsimanngitsut, ilinniakkamik siornatigumut sanilliullugu qaffasinnerulersitsilluni aaqqissuusereernerup kingorna.⁶⁹ Tamatuma saniatigut attuumassutilinnit arlaqartunit oqaatigineqarpoq, eqqartuussivinni oqaluttaaneq immikkut pisariusuusoq oqalutsillu suleqatissaminnik amigaateqarnertik pissutigalugu sulerulutsitaasartut. Advokatrådip attuumassutilinnik ataatsimeeqateqarnerat tunuliaqutaralugu paasisaat naapertussagaanni eqqartuussiviit oqalutsinik namminersortunut nussornerat annertuumik annaasaqaatigisarpaat aamma inuussutissarsiorfinnut allanut tamakkunani atugassarititaasut unammilleruminaammata. Oqaluttaaneq nutserinerlu inatsisitigut innarlitsaalisaanermut annertooujussuarmik pingaaruteqartuummata Advokatrådi isumaqarpoq unamminartunut aaqqiissutissanik nassaarniarnissaq salliutinneqartariaqartoq.

Advokatrådip inassutigai

- Ungasinnerusoq isigalugu inatsisilernerme kalaallisut taaguusersuinerup ineriartortinneqarnissaanut assigiissaarneqarnissaanullu aningaasaliissuteqarnissaq qulakkeerneqartariaqarpoq, naak suliap ingerlannerani taamaaliornerup naammassinissaa naatsorsuutigineqanngikkaluartoq.
- Eqqartuussiveqarfimmi oqalutsit nutserisullu atorfeqarnerminni atugarisaannik misissuisoqartariaqarpoq, tassunga ilanngullugit oqalutsinut ilinniarluarsimasunut atugassarititaasut Ilisimatusarfimmi oqalutsit nutserisutullu bachelorinngorniartarnermut naapertuuttuunersut.

⁶⁹ Takuuk Sermitsiaq: [Tolke og oversættelse danner forening](#), 22. juli 2021-meersoq..

6. Attuumassutillit allattorsimaffiat

Advokatrådimi suleqatigiissitap nalunaarusiap matuma maj 2023-miit marts 2024 tikillugu suliarineranut atatillugu oqartussaasut, kattuffiit assigisaalu makkua ataatsimeeqatigisarlugillu pulaarpaat.:

- **Eqqartuussivinni:** Nunatsinni Eqqartuussivik, Nunatta Eqqartuussisuuneqarfia, Sermersuup Eqqartuussivia, Kujallermi Eqqartuussivik, Qaasuitsut Eqqartuussivia aamma Eqqartuussisut peqatigiiffiat.
- **Politiini:** Kalaallit Nunaanni Politiit (Nuuk) kiisalu Tasiilami politeeqarfik, Narsami politeeqarfik, Qaqortumi politeeqarfik Ilulissani politiit qullersaqarfia. Suleqatigiissitap aammattaaq oqaloqatigai kommunefogedit marluk, politeeqarfinnut taaneqartunut kingullernut marlunnut atasut.
- **Pinerluuteqarsimasunik Isumaginnittoqarfimmi:** Kalaallit Nunaanni Pinerluuteqarsimasunik Isumaginnittoqarfik (Nuuk). Suleqatigiissitap aammattaaq pulaarlugillu oqaloqatigai Nuummi, Ilulissani, Qaqortumi Tasiilamini parnaarussivinni sulisut.
- **Eqqartuussisuserisut illersuisutullu allagartallit akornanni:** Kalaallit Nunaanni Illersuisuuneq illersuisullu allat pingasut Nuummut, Qaqortumut Ilulissanullu attavillit. Suleqatigiissitap aammattaaq attavissanik ataatsimiititsivoq Kalaallit Nunaanni eqqartuussisuserisunut tamanut ammasumik.
- **Qinikkat akornanni:** Inuusutissarsiornermut, Niuernermut, Aatsitassanut, Inatsinik Atortitsinermit Naligiissitaanermullu Naalackersuisoq Naaja H. Nathanielsen, Inatsisartut Inatsiseqarnermut ataatsimiisitaliaat (allattoqarfik aamma ataatsimiisitaliami ilaasortat najuuttut), Folketingimut ilaasortaq Aaja Chemnitz (IA) aamma Siumut Folketingimi allattoqarfia.
- **Attuumassutillit allat:** Inatsisitigut ikiorsiisarfik imminut pigisoq IKIU, Kalaallit Nunaanni Rigsombudi, Inatsisartut Ombudsmandiat, IPS – Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Institutti, Inatsisinik Atortitsinermit ministeria (Nordatlantkontoret), Eqqartuussiveqarfiit Aqutsisoqarfiat, Inatsisinik Atortitsinermit immikkoortortami immikkortartamut pisortaq, Naalackersuisoqarfimmi, immikkoortortami pisortat Inatsisilerinermi aamma Nutserinermut Oqalutsinullu, Ilisimatusarfik, Oqaasileriffik

Kommuneqarfik Sermersuumi Tunguiunermut Immikkoortortaq, Tasiilap
Kommunia aamma Isumaginninnermi suliat pillugit Maalaaruteqartarfik.

Suleqatigiissitaq tikilluaqqusaalluarpoq attuumassutilinnillu tamanik ammasumik
pissarsiffiulluartumillu oqaloqateqartarluni.

Taakkua saniatigut suleqatigiissitap atortussat nalunaarsuinerillu attuumassutillit
katersorsimavai, assersuutigalugu nalunaarusiat allat, Folketingimi
ataatsimiititalianit apeqqutinit akissutit assigisaalu, nassaassaasunit sapinngisamik
pissarsiassaasinnaasut.

Advokatrådi pissutsinik peqqissaarussamik annertuumillu misissuivoq Kalaallit
Nunaanni eqqartuussiveqarnermut tunngasunik aammalu Kalaallit Nunaanni
najugaqarfinni inukitsuni pissutsinut tunngasut pillugit. Misissuinerli
ilisimatusarnikkut paasiniaanerunngilaq tunngaviosorli tassaalluni Advokatrådip
Kalaallit Nunaanni pissutsinik paasinninnera, paasissutissatut katersat kiisalu
attuumassuteqartut misilittagaat isummersúutaallu tunngavigalugit.

**ADVOKAT
SAMFUNDET**